ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

25. évfolyam - 3. szám **2017. június hó**

A TARTALOMBÓL

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság XXVII. Közgyűlése - Dunaújváros

16th International Kemer Underwater Days Beszámoló

Europa Nostra kongresszus - Turku Beszámoló

A Kulturális örökség megőrzése & fenntartható turizmus

Szimpózium és workshop - Firenze

Vajdasági razglednicák II.

ICOMOS európai elnökök találkozója – Berlin Beszámoló

ICOMOS közgyűlés 2017 – Dunaújváros

2017. május 12-én Dunaújvárosban tartotta az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület XXVII. éves rendes közgyűlését. A közgyűlést megelőzően a tagok és vendégek Visy Zsolt alelnök, a Régészeti műemlékhelyek szakbizottság elnökének vezetésével rövid séta keretében megtekintették a Dunaújváros Öreghegyen található Római Kőtárat és Romkertet, valamint a Római Fürdőt - Intercisa település régészeti ásatásai nyomán előkerült római kori emlékeit.

A séta után a Polgármesteri Hivatal Dísztermében a levezető elnök, Fejérdy Tamás, valamint Vargáné Dr. Sürü Renáta, Dunaújváros jegyzője és Szabó Imre városfejlesztési igazgató, városi főépítész köszöntötték a megjelenteket.
A közgyűlés 1 perces néma felállással emlékezett meg az elmúlt közgyűlés óta elhunyt kollegáiról, tagjairól, kitüntetettjeiről: Faragó Jánosról, Kalmár Péterről, dr. Kubinszky Mihályról, Tóth Kálmánról és Turányi Erzsébetről.
A napirend szerint ezután került sor az elnöki, és a szakbizottsági beszámolókat ismertető főtitkári beszámolókra, ehhez kapcsolódóan a jelenlévő szakbizottsági elnökök rövid szakmai összefoglalóira, ezt követően pedig a pénzügyi helyzetről az ellenőrző bizottság elnöke adott tájékoztatást.
A beszámolókat, valamint a 2016-os közhasznúsági beszámolót a közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

Az elnökségi, szakbizottsági és az egyszerűsített pénzügyi beszámolókat az alábbiakban tesszük közzé:

Fejérdy Tamás: Elnöki Beszámoló

az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 2016-os tevékenységéről

1. Megemlékezés:

- Faragó János kőfaragó-kőszobrász mester, kőrestaurátor 1951 – 2017. március 23.
- Kalmár Péter 1941. július 4.- 2016. május 31.
- dr. Kubinszky Mihály 1927. szeptember 17. – 2016. október 18.
- Tóth Kálmán kőszobrász restaurátor
- Turányi Erzsébet műemléki felügyelő

2. Közhasznúság

- a Fővárosi Törvényszék 14. Pk.60.134/1996/37. sz. végzése alapján az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület továbbra is közhasznú egyesületként folytatja tevékenyégét, fenti végzés 2015. november 7-én (a Fővárosi Törvényszék 14. Pk.60.134/1996/38. sz. végzése alapján) jogerőre emelkedett.
- az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület székhelye nyáron módosult: 1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 1-ről 1113 Budapest, Daróczi út 1-3-ra. A változást a Fővárosi Törvényszéken is átjegyeztük.
- Adószámunk is változott: 18083897-2-41-ről 18083897-1-43. A változás okai:
- az alacsony éves árbevételünk miatt 2016-ban kikerültük az ÁFA körből és újra alanyi adómentes lett az Egyesület
- a székhely változása miatt másik NAV kirendeltséghez tartozunk.

3. Rendezvények:

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság hagyományosan részt vesz műemlékvédelmi rendezvények szervezésében és lebonyolításában az illetékes állami intézményekkel – a Forster Központtal és Miniszterelnökséggel együttműködve, illetve pályázatokon (főleg NKA) elnyert források felhasználásával, és más támogatói – így különösen a MOL szponzori segítségével.

3.1 A szocialista korszak ipari öröksége: értékek és hasznosítás címmel rendezett konferenciát 2016. május 3-án.
A két vezető nemzetközi örökségvédelmi szervezet, az International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) és a The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage (TICCIH) közös magyar nemzeti bizottságaként működő ICOMOS/TICCIH Ipari Örökség Szakbizottság *A 20. század ipari öröksége Magyarországon* címmel rendezett konferenciát 2016. május 3-án az NKA Építőművészet és Örökségvédelem Kollégiuma támogatásával. A konferenciára, és a hozzá tartalmilag szorosan kapcsolódó tanulmányútra a Szakbizottság – a pályázatban is leírt – távlati célkitűzéseinek megfelelően került sor.

3.2. Műemléki Világnap 2016

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Miniszterelnökség Kulturális örökségvédelemért és kiemelt kulturális beruházásokért felelős államtitkársága, a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ, valamint a Magyar Művészeti Akadémia Építőművészeti Tagozata szervezésében „Sport és Örökség" címmel megrendezett ünnepi ülés keretében emlékeztünk meg az idei Műemléki Világnapról 2016. április 18-án, a Pesti Vigadóban.
E Világnap alkalmából jelent meg a „Műemlékek a jövő számára, ICOMOS-Díjas helyreállítások 2012-2016", az ICOMOS-Díjasok II. kötetének kiadása. A kiadvány NKA támogatásból tudott megvalósulni.

A délelőtti világnapi ünnepségre, és az azt követő tudományos ülésre érkezett több mint 150 vendéget Fekete György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke köszöntötte.
Ezt követően megemlékezést tartott, és ünnepi beszéddel üdvözölte a jelenlévőket Turi Attila, a Magyar Művészeti Akadémia Építőművészeti tagozatának vezetője, Dr. Fejérdy Tamás, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke, Dr. Szabó Tünde, az Emberi Erőforrások Minisztériumának sportért felelős államtitkára, és L. Simon László, a Miniszterelnökség kulturális örökségvédelemért és kiemelt kulturális beruházásokért felelős államtitkára.
A köszöntők után került sor a Forster Gyula és Schönvisner István díjak átadására. L. Simon László államtitkár, aki a díjakat átadta, elmondta: kezdeményezte, hogy a két elismerést 2017-től március 15-én, a középdíjakkal együtt adják át.
Ezt követően, és a délutáni tudományos ülést megelőzően került sor az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság díjainak átadására.
A büféebéd utáni délutáni program a Sport és Örökség témakörben szervezett tudományos ülés tíz előadásban adott ízelítőt a társadalom számára oly fontos sport történelmi-, örökségvédelmi-, építészeti- és urbanisztikai vonatkozásaiból.

3.3. Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság XXVI. Közgyűlését 2016. május 20-án tartottuk meg, Zsámbékon, a Zsámbéki Művelődési Házban.

Köszönetet mondunk támogatóinknak – Zsámbék városának és a MOL-nak.

2016. május 20-án, a zsámbéki Művelődési Házban tartotta meg az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság XXVI. éves rendes közgyűlését Fejérdy Tamás levezető elnök vezetésével. A Közgyűlést Horváth László, Zsámbék város polgármestere, Marthi Zsuzsa főépítész és a közgyűlésnek helyt adó Zsámbéki Közművelődési Intézet és Könyvtár intézményvezetője, Balázs Mónika Csilla köszöntötték.
A közgyűlés 1 perces néma felállással emlékezett meg az elmúlt közgyűlés óta elhunyt tagjairól, kitüntetettjeiről: Örsi Károlyról, Winkler Gáborról és Koppány Tiborról.
Ezt követően került sor az elnöki és a szakbizottsági beszámolókat ismertető főtitkári beszámolókra, ezt követően a pénzügyi helyzetről az ellenőrző bizottság elnöke adott tájékoztatást. A beszámolókat, valamint a 2016-os közhasznúsági beszámolót a közgyűlés egyhangú döntéssel fogadta el.

A Möller István emlékérem átadására is sor került, a 2015-ös elismerést 2016-ban Dr. Sándor Mária régész kapta. Az ICOMOS Panteonba felvételt nyert: Mendele Ferenc

3.4. Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetemet (Egri Műemlékvédelmi Nyári Egyetem). Noszvaj-Síkfőkút helyszínnel került megrendezésre a **46-ik** alkalommal, a szokott módon az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság szervezésében, a TIT Bugát Pál Egyesület partneri közreműködésével, 2016. június 23-29. között, „Helyreállítási feladatok - Társadalmi igények" címmel. A rendezvényt ebben az évben is az **NKA igen jelentős támogatásával tudtuk megvalósítani**, nagy köszönet érte!

3.5. XX. Népi Építészeti Tanácskozás Békés, 2016. szeptember 22-24. Újratervezés – Népi építészetet csinálunk? címmel került megrendezésre. A tanácskozás témája az újratervezés volt, azt a falusi épített örökséget kívántuk bemutatni, mely nem a kontinuus házfejlődés eredményeként jött létre, hanem építészek tervei alapján keletkezett. Arról a változási folyamatról is beszéltünk, amikor különböző katasztrófák miatt gyökeresen átalakul, megváltozik a falukép, de idővel mégis részévé válik népi építészeti örökségünknek.
A XX. tanácskozás tanulmányútjának célja a Fekete-Körös menti települések műemlékeinek, az ott lakó nemzetiségek népi építészeti, népművészeti értékeinek megismerése volt.
Az NKA támogatásával a konferencián megjelent a XIX. Békési tanácskozás anyaga kötetbe szerkesztve: *„Hol tart ma? a népi műemlékvédelem"* címmel.

3.6. „Védett épületek a fogyatékossággal élők szolgálatában – műemlék, mindenkinek" Konferencia - Fehérvárcsurgó, 2016. október 14.
2016. október 14-én, szinte napra három évvel a hasonló című konferenciát követően, a Fehér Bot Nemzetközi Napján, a fehérvárcsurgói Károlyi-kastély adott otthont az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület által szervezett, a védett épületek akadálymentes hozzáférhetőségéről szóló szakmai konzultációnak. A rendezvény alapvető célja volt, hogy a korábban hiánypótló módon megszervezett konferencia által egy asztalhoz ültetett építészek, hatósági-igazgatási szereplők és döntéshozók, ingatlantulajdonosok, valamint a valamely fogyatékkal élők civil tömörüléseinek képviselői közötti párbeszédet fenntartsa, illetve folytassa. Célkitűzésként jelentkezett annak a nem egyszerű szakmai kérdésnek a vizsgálata, hogy a hatályos jogszabályok és előírások mentén, azok maradéktalan figyelembevételével, továbbá a műemlék vagy más egyéb védettség alatt álló épületek értékeinek megtartásával miként lehetséges ezen ingatlanok akadálymentes hozzáférhetőségének biztosítása, bemutatása, látogathatóvá és leginkább mindenki számára használhatóvá tétele.

3.7. Kortárs építészettörténet II. - Emlékkonferencia a 75 éves Winkler Gábor emlékére, 2016. október 28.
A Széchenyi István Egyetem Építész-, Építő- és Közlekedésmérnöki Kar, Építészettörténeti és Városépítési Tanszéke, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, a Magyar Tudományos Akadémia Építészettörténeti, Építészetelméleti és Műemléki Állandó Bizottsága, a Győr-Moson-Sopron megyei Építészkamara és a Winkler Gábor Szakkollégium Kortárs építészettörténet II. címmel közösen rendezett konferenciát a győri Frigyes Laktanyában (Leier City Center).
A konferencia előzménye az öt évvel ezelőtt hagyományteremtő jelleggel rendezett, az akkor 70 éves Winkler Gábort köszöntő, a múzeum dísztermében megrendezett Kortárs Építészettörténet konferencia volt. Annak idején senki sem gondolt arra, hogy a következő, 75 éves évfordulót ünneplő rendezvényen az ünnepelt már nem tud jelen lenni, hogy ez a rendezvény már emlékkonferenciaként kerül megrendezésre.
A konferencia megrendezéséhez nyújtott segítségért köszönet illeti Michael Leier urat és File Krisztinát a Leier Hungária Kft. részéről, hogy térítésmentesen biztosították a helyszínt, a GyMSM Építész Kamarát a büféebédhez nyújtott anyagi támogatásért és a Nemzeti Kulturális Alapot a konferencia megrendezéséhez és az előadásokból készülő kiadvány elkészítéséhez biztosított anyagi segítségért.

3.8. Rekonstrukciós konferencia, szakmai program - 2016. november 8.
Műemlék, identitás, rekonstrukció *„Mentés másként?" – a „műemléki" rekonstrukciós törekvések újhullámairól* tudományos konferencia
A konferencia technikai lebonyolításágban az Artifex Kiadó vett részt.
A szakmai program összeállítását az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, a Magyar Tudományos Akadémia Építészettörténeti, Építészetelméleti és Műemléki Állandó Bizottságával közösen végezte.

3.9. ICOMOS Zöld-klub: erről a Szakbizottság elnöke beszámolójából lehet részletes ismereteket kapni, megállapítható, hogy az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság egyik legnépszerűbb, „felfutóban" lévő programja, gratulálunk hozzá Szikra Évának és az általa vezetett Szakbizottságnak!

3.10. ICOMOS Kulturális Turizmus Szakbizottságának tematikus sétái
A 2016. évben 5 alkalommal szervezett tematikus sétát a Kulturális Turizmus Szakbizottságának elnöke, Kovács Erzsébet.

3.11. ICOMOS Konzerválási Szakbizottság szakmai napja 2016. december 12. a Horváth Mihály téri volt Józsefvárosi Telefonközpont épületének felújításáról.

4. ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elismerések 2016-ban:

4.1. ICOMOS-díj
- Majk, egykori kamalduli remeteség konventépület helyreállítása
- Budapest-Újszász vasútvonal épületei, a 120a vonalszakasz rehabilitációja
- Sopron Várkerületének rehabilitációja és Várfal sétányának több évtizede zajló következetes szemléletet képviselő megújítása
- Visegrád új városközpontjának kialakítása - Városközpont, Városháza, Egészségház, Rendezvénytér – a meglévő értékeket is felhasználó városközpont megújítása

4.2. Citrom-díj
- ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület

4.3 Példamutató műemlékgondozásért Díj
- Bátaszék értékőrző közösségének tevékenysége
- Budapest, V. kerület Belváros-Lipótváros Önkormányzata, Torockó-Énlaka értékmentő programjának kezdeményezéséért, és folyamatos támogatásáért
- Dukrét Géza nyugalmazott tanár

4.4. „Múltját őrző ház"pályázat 2016 - ÚJ ELISMERÉS !!!
Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Népi Építészeti Szakbizottsága 2016 márciusában pályázati kiírást tett közzé több internetes újságban „Múltját őrző ház" címmel. Olyan épületeket, épülethelyreállításokat szerettünk volna a szakma és a társadalom elé tárni, ahol a jelenkori használat, hasznosítás, és a népi építészeti értékek megőrzése kiemelkedő színvonalon valósult meg. Célunk volt e pályázattal a népi építészeti emlékek példaképként történő, széleskörű ismertté tétele. Az április 4-i határidőre 39 érvényes pályamű érkezett, s nagy örömünkre, nem csak a mai Magyarország területéről, hanem Erdélyből és a Felvidékről is pályáztak. Egy háromtagú bizottság átnézte az összes beérkezett pályázatot, és kiválasztotta azt a 17 legértékesebb anyagot, melyet eljuttatott 8 fölkért zsűritag részére.
A három nyertes épület:
- Hegymagas 983/40 hrsz. alatti pince-présházból kialakított nyaraló;
- Zsámbok, Nagydiófa utca 33. sz. alatti népi lakóház
- Homoródkeményfalva, 13. sz. lakóház

4.5. A Möller István emlékérem átadására is sor került, a 2015-es elismerést 2016-ban Dr. Gerőné Dr. Sándor Mária régész kapta

4.6. A magyar műemlékvédelem már eltávozott nagy alakjainak emléket állító **ICOMOS MŰEMLÉKVÉDELMI PANTEON** 2016-ban újabb jeles taggal bővült: **Mendele Ferenc** (1934-1994)

4.7. Köztérmegújítási Nívódíj 2016 – a MUT-tal közös ICOMOS MNB díj
2015-ben nem volt egészen problémamentes az együttműködés, a díjat végül a Főépítészi Konferencia alkalmából a diósgyőri várban adta át a MUT.
- Lakókörnyezet közterei kategóriában Díjat kapott:
  Budapest Főváros IV. Kerület Újpest Önkormányzata; A Rózsavirág téren megvalósított lakótelepi köztér megújításáért
- Lakókörnyezet közterei kategóriában Dicséretben részesült:
  Szarvas Város Önkormányzata, a Kossuth Lajos utca és az Ó-templom környékének megújításáért

- Településközpont, főtér kategóriában (A „városi főtér" kategóriában) a zsűri sem díjat, sem dicséretet nem adott ki.

A zsűri különdíjat ítélt oda Nagypáli Önkormányzatának, a Nagypáli Csodái című, a település egészét behálózó köztérrendszer megújítási akciójára.

5. Tagjaink, Kollégáink kitüntetései, amelyekhez ismételten gratulálunk:

- Major Balázs: Európai Polgár díj 2016
- Dr. Nagy Gergely: a Magyar Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozata
- Winkler Barnabás: a Magyar Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozata
- Káldi Gyula: Granasztói György-díj 2016
- Dr. Fejérdy Tamás: a CIVVIH nemzetközi „Román András" díja
- Klaniczay Péter: Forster Gyula díj 2016

6. ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Nyilatkozatok 2016-ban

- 2016. február 16. A Budapest településtörténete szempontjából is meghatározó pesti Palota-negyedben, a VIII. kerület, Múzeum utca 19 - Szentkirályi utca 39. szám alatt álló saroképület javasolt lebontásával s a telek kortárs épülettel való beépítésével kapcsolatosan (az előző közgyűlésen már volt róla szó)
- 2016. május 8. Székesfehérváron MÁV irányítótorony elbontásával kapcsolatban levél Dávid Ilona elnök-vezérigazgatónak. A pusztulásra ítélt jellegzetes építmény ugyanis igen fontos építészeti, vasúttörténeti érték: a magyar modern építészet egyik legjelentősebb képviselőjének, Rimanóczy Gyulának az alkotása.
- 2016. július 17. Levél Lázár János miniszter úrnak: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság állásfoglalás a Diósgyőri Vár rekonstruktív kiépítésének tervezett folytatásáról
- 2016. július 19. Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság állásfoglalása a Virág Csaba építész által tervezett Budavári Országos Villamos Tehereloszto épületének lebontásáról szóló döntéssel kapcsolatosan
- 2016. december 2. Véleményezés a Budapest XI. kerület, Lágymányosi-öböl melletti „Budapart" fejlesztéshez kapcsolódó TSZT 2015 és FRSZ módosításáról

7. Kiadványaink

- Műemlékek a jövőnek - ICOMOS díjak, II. kötet
- Hol tart ma? a népi műemlékvédelem

8. Vezetőségi munka

- Az év folyamán a póttagokkal és a szakbizottságok elnökeivel kiegészített **Tanácsadó Testület** az új szabályozásnak megfelelően végezte a munkáját változó létszámmal 2016-ban 4 alkalommal ülésezett.
- A **Vezetőség** 2016-ban 6 alkalommal ülésezett

9. Véleményezési munka

- Részt vettünk különböző szakmai fórumok, megbeszélések munkájában, egyes tervezetek – jogszabályok véleményezésében
- A Hajógyári-sziget Közösségi és Kulturális Fejlesztésének Koncepciója - 2016. augusztus
- A kulturális örökség védelmével összefüggő egyes kormányrendeletek és miniszteri rendeletek módosításáról szóló előterjesztés – 2016. szeptember
- Örökségi hatástanulmány – Hauszmann terv 2016. augusztus

10. Együttműködés kulturális örökségvédelmi és más intézményekkel

- Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság számára továbbra is kiemelkedően fontos hazai partner a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (KÖH) jogutód Forster Központ. A Titkárság működésének feltételeit, ha szűkösen is, de folyamatosan biztosították (irodák, személyi és egyéb működési költségek), amit nagy köszönettel vettünk, veszünk – és továbbra is számítunk rá – a meglehetősen gyorsan kevéssé kiszámítható módon változó környezet, körülmények között is.
- Hasonlóan fontos partnerünk és támogatónk a Miniszterelnökség kulturális örökségvédelemért felelős államtitkársága, helyettes államtitkársága, főosztálya. A műemlékvédelmi rendezvények szervezésében és lebonyolításában továbbra is együttműködünk, ennek feltételeit igyekszünk szerződésekben biztosítani.
- Kiemelten fontos támogatónk a Nemzeti Kulturális Alap – pályázati formában,
- a MOL pedig szponzorként járul hozzá rendezvényeink sikeres megvalósításához.

11. ICOMOS HÍRADÓ

Az immár sokak által valódi szakmai folyóiratként is kezelt ICOMOS Híradónak 2016-ban is 6 lapszáma jelent meg, elektronikus formában érhető el a honlapunkon. E kiadványon keresztül tájékoztatjuk tagjainkat a nemzeti bizottság folyamatban lévő ügyeiről, a különböző rendezvényekről hazánkon belüli és külföldi szakmai eseményekről. A színvonalas produktumért a Híradó szerkesztőjét, Keller Annamáriát illeti az elismerés – köszönjük!
Egyben ez alkalommal is ismételten kérem, kérjük, hogy tagjaink lássák el a Híradót friss információkkal, minden érdeklődésre, figyelemre méltó történés, esemény leírásával.

12. Pályázatok

12.1. 2015. évről áthúzódó pályázat:NKA 3208/599 A 20. század ipari öröksége Magyarországon című konferencia

12.2. 2016. évi NKA pályázatok:

- NKA 3437/2318 „Hol tart ma? a népi műemlékvédelem" – konferencia kötet készítése
- NKA 3214/00059 Nemzetközi tagdíj fizetése
- NKA207108/00352 46. Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem megrendezése
- NKA207108/00359 „Védett épületek a fogyatékossággal élők szolgálatában" c. konferencia
- NKA207104/291 Nemzetközi képviselet támogatása

12.3. 2017. évre áthúzódó NKA pályázatok:

- NKA207108/00353 XX. Békési Népi Építészeti Tanácskozás megrendezése
- NKA207108/367 Ipari örökség konferencia – le kellett mondanunk…

Miniszterelnökségi támogatások:

- Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ 2016. évi támogatása 160/303-1/2016 2016. évi programok megvalósítására

Forster Gyula Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ támogatása:

- 160/301-5/2015 Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület kulturális örökségvédelmi programjainak támogatása
- NEA-KK-15-M-0656 **Működési támogatás**

13. Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság szakbizottságai:

(Fotogrammetriai) összeforrt az Örökség dokumentációs albizottsággal - Ipari örökség szakbizottság - Konzerválási szakbizottság - Népi építészet szakbizottság - Régészeti emlékhelyek szakbizottság - Szakképzési szakbizottság - Szerkezeti és statikai szakbizottság - Történeti kertek és kertművészeti együttesek szakbizottság - Történeti városok és falvak szakbizottság - Kulturális Turizmus szakbizottság - Falkép-restaurátori szakbizottság

14. Nemzetközi együttműködésben való részvétel:

14.1. ICOMOS keretek között:

- az ICOMOS Európai Nemzeti Bizottságai elnökeinek regionális ülése Athén, 2016. június 6-7. Részt vettek: Fejérdy Tamás elnök és Veöreös András főtitkár
- CIVVIH közgyűlés és tudományos konferencia Szöul, 2016. november 12-18.
- Részt vett: Nagy Gergely
- A CIVVIH Közép- és Kelet-Európai régiójának első ülése Český Krumlov, 2016. június 29 – július 3. Részt vettek: Janotti Judit és Nagy Gergely
- ICOMOS Tanácsadó Testületi ülésről és Éves Közgyűlés, 2016. október 15-21 között Isztambulban (Törökország). Részt vettek: Fejérdy Tamás és Klaniczay Péter

14.2. EUROPA NOSTRA

- Állandó volt a kapcsolatunk az Europa Nostra szervezetével, ahol Arnóth Ádám képviselte hazánkat a szervezet Tanácsában. „Denkmal – Denk MAL!" címmel a Lipcsei vásárhoz kapcsolódtak az Europa Nostra testületeinek tanácskozásai is. Részt vettek: Arnóth Ádám és Veöreös András.

14.3. Egyéb keretek között:
- Épített örökség felújításának elméleti és gyakorlati kérdései nemzetközi konferencia sorozat – TUSNAD 2016 A MŰEMLÉKEK ÉS A MŰEMLÉKI HELYSZÍNEK REKONSTRUKCIÓJA KONFERENCIA – Kolozsvár, 2016. október 16-29. Részt vettek: Fejérdy Tamás és Klaniczay Péter
- Európai kikötőrégészeti konferencia 2016. december 1-2 – Dijon, részt vett: Tóth János Attila

14.4. Az UNESCO világörökség munkájában szakvéleményezéssel, felterjesztésekkel, ellenőrzésekkel veszi ki részét a tagság.

❋ ❋

Veöreös András: Főtitkári Beszámoló

Az egyesület főtitkára ismerteti a szakbizottságok 2016 évi tevékenységét, jelenlévő szakbizottsági elnökök – Wierdl Zsuzsa, Kovács Erzsébet, Dobosyné Antal Anna, Vajda József, Visy Zsolt, Németh Györgyi és Nagy Gergely röviden beszámolnak a szakbizottságuk munkájáról.

Szakbizottsági beszámolók:

Konzerválási Szakbizottság éves beszámolója - 2016

A konzerválási szakbizottság 2016-ban az előző évekhez képest aktívabb tevékenységbe kezdett. Köszönhető ez annak, hogy többen is személyesen jelezték azon igényüket, hogy a szakbizottság tagjainak jelenleg folyó munkáira kíváncsiak. Ennek keretében szerveztük meg 2016 decemberében a volt Józsefvárosi telefonközpont bejárását. Egy ilyen bejárásnak nem csak az a célja, hogy megtekintsük az épületet, hanem kiemelt feladatként kezeltük, hogy a bejárást követően szakmai előadások is elhangozzanak.
A bejárást közösségi portálokon hirdettük meg, illetve nagy segítségünkre volt – ezért külön köszönet nekik – az ICOMOS titkárság munkatársai, akik körlevélben is tájékoztatták az érdeklődőket. Ennek köszönhetően több mint 50 érdeklődő vett részt a bejáráson.
A kivitelezést végző cég dolgozói gondosan kitáblázott és megtervezett útvonalat biztosítottak, így a folyó építkezés miatti aggodalom is feleslegesnek bizonyult. Számos izgalmas, érdekes építészeti részlet tárult fel az érdeklődő szemek előtt. A korai vasbeton építészet jellegzetes jegyei, valamit a szegecselt acéltartók méltán keltették fel a látogatók figyelmét. A több mint 2 órás bejárást követően a kivitelező cég a látogatókat pogácsával és üdítővel kínálta meg.
Ezt követően Rozmann Viktor tartott diavetítéses előadást az épület történetéről. A második előadó Kovács Csaba volt, aki a századforduló tartószerkezeteit, a kor anyagainak bemutatását prezentálta.
Az előadás végén még említésre került, hogy a homlokzatot a RETICOLO Kft. tisztította JOS eljárással, a restaurálási munkálatokat Ludányi Gábor végezte. Végül a kérdéseknek is időt biztosítottunk, sok érdeklődő tette fel kérdéseit.
A bejárás végé több látogató is jelezte azon szándékát, hogy szeretne csatlakozni a Konzerválási Bizottsághoz. Ezen adatok feldolgozását megkezdtük és egyenként keressük meg az érdeklődőket. Többen feltették azt a kérdést, hogy mikor lesz hasonló épületlátogatás. Kovács Csaba műemlékstatikus jelezte, hogy 2017-ben egy igen érdekes és sokak által ismert épület tervezését és műemléki diagnosztikáját végzi. Ez a Balettintézet épülete.
Előzetes terveink szerint a nyári szünet előtt szeretnénk megszervezni a bejárást.

Kovács Csaba
szakbizottsági elnök

❋

Kulturális Turizmus Szakbizottság éves beszámolója – 2016

Az elmúlt egy év épület- és múzeumlátogatásai, előadásai és tematikus programjai változatosak voltak. A résztvevők számos turisztikai szempontból is jelentős épület/együttes felújításának és hasznosításának eredményeit ismerhették meg. A különleges épületek helyreállítási folyamatát és sikeres megvalósítását a helyreállító építészek, régészek, kivitelezők mutatták be. Tapasztalatainkat gazdagítva megismerhettük az érdekeltek/használók véleménye mellett a helyreállított épületek turisztikai hasznosításának eredményeit is.

- Május 10-én Magyar Urbanisztikai Társaság Örökséggazdálkodási Tagozatának és az ICOMOS Kulturális Turizmus Szakbizottságának közös és nyilvános rendezvényére került sor, melyen Bőczén Árpád, a Kulturális Örökség Menedzserek Egyesületének elnöke tartott előadást "Az Üveghegyen túl – születőben az első interpretációs képzési központ hazánkban" címmel a MUT székház rendezvénytermében.

- Május 18-án különleges helyszín, az Óbudai Gázgyár már helyreállított és hasznosított, valamint hasznosításra váró épületeit ismerhettük meg kiváló szakemberek Kocsány János építész, a Graphisopht Park vezérigazgatója, Lassányi Gábor régész, Aquincumi Múzeum, és Orosz Pál, az ENVIRODUNA vezetésével.

- Június 15-én Benda Judit kurátor mutatta be a Budapesti Történeti Múzeum Budapest - Krakkó a középkorban című időszaki vándorkiállítását.

- Október 20-án Zádor Judit régész (Budapesti Történeti Múzeum) vezetésével "*A középkori budavári pincék sajátosságai az Országház utcában*" című programunkra került sor. Megismerhettük az Országház utca 17. sz. (Országház Vendéglő), 20. sz. (Vörös Ördög) és 21. sz. (MTA Vendégház) építészettörténeti és régészeti jelentőséggel bíró, valamint turisztikai szempontból is érdekes pincéjét.

- December 5-én Bogsch Zsigmond műszaki igazgató (Hilton Szálló) mutatta be a Hilton szálló nemrég befejezett turisztikai célokat szolgáló fejlesztésének építészeti megoldásait, és ahhoz kapcsolódóan a régészeti feltárások eredményeit.

A fenti rövid ismertetésből is kitűnik, hogy a szakbizottság aktív és izgalmas programokban gazdag évet zárt 2016-ban is. Programjaink, - amelyeket a szakbizottsági kereteket rendszeresen meghaladó érdeklődés kísér - nem csak az ICOMOS tagságán belül népszerűek. A sikeres programok kidolgozásában és lebonyolításában a szakbizottság tagjai mellett felkért szakemberek és más szakmai szervezetek tagjai is részt vettek.

Idei programjainkat 2017. február 13-án Mezős Tamás CSc DLA egyetemi tanár (BME) előadásával és azt követő beszélgetéssel kezdtük. A BME-n megtartott előadás témája a világörökségi kezelési terv célja és Pécs városához kapcsolódóan annak előkészítése volt.
Megvalósított és tervezett programjainkból kitűnik, hogy azok budapesti helyszínekre korlátozódnak. Nagyon hasznos lenne, ha a jövőben a kulturális turizmushoz kapcsolódó vidéki látogatásokra és szakmai találkozókra is sor kerülhetne. Kérjük, hogy az ehhez szükséges anyagi források biztosítása (pl. pályázat) érdekében az ICOMOS MNB vezetősége tegye meg a szükséges és lehetséges lépéseket.

Kovács Erzsébet
szakbizottsági elnök

Népi Építészeti Szakbizottság éves beszámolója – 2016

A Szakbizottság legjelentősebb 2016. évi eseménye a 2016. szeptember 22–24. között megrendezett **XX. Békési Népi Építészeti Tanácskozás**, melyet ***„Újratervezés – Népi építészetet csinálunk!?”*** munkacímmel hirdettük meg.

A konferencián azt a falusi épített örökséget mutattuk be, mely nem a kontinuus házfejlődés eredményeként jött létre, hanem építészek tervei alapján keletkezett. A szokásosan nagy érdeklődés mellett zajló Tanácskozás előadásai közelebb vitték a szakmai közönséget népi építészetünk és a mesterségesen előállított falusi építészet lényegi különbségeinek megfogalmazásához. A program rámutatott arra is, hogy a kisebb léptékű lakóépületek tervezéséhez is milyen alapos építészeti felkészültségre van, illetve lenne szükség, s hogy vidéki környezetben nem születnek jó épületek a népi építészeti gyökereink ismerete nélkül.

A Tanácskozás keretében szervezett **tanulmányúton** a Belényesi-medence, a Fekete-Körös menti települések műemlékeit, az ott lakó nemzetiségek népi építészeti, népművészeti értékeit ismerhettük meg. A nagyváradi székhelyű Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társasággal közösen szervezett utunk során eljutottunk – többek között – Nagyszalontára, Biharrósára, Rénybe, Magyarremetére, Köröstárkányba, Várasfenesre.

A Tanácskozáson több elismerés átadására is sor került. A Műemléki Világnapon átadott Példaadó Műemlékgondozásért Díjat **Dukrét Géza**, a Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság elnöke nem vehette át. Kitüntetéséhez Tanácskozásunk adott méltó keretet.

A másik elismerést Népi Építészeti Szakbizottságunk 2016-ban újonnan alapította. A **„Múltját őrző ház”** díjjal olyan épületeket, épülethelyreállításokat kívánunk a szakma és a társadalom elé tárni, ahol a jelenkori használat, hasznosítás, és a népi építészeti értékek megőrzése kiemelkedő színvonalon valósult meg. Célunk a népi építészeti emlékek példaképként történő, széleskörű ismertté tétele. A 2016-ban először meghirdetett pályázatra 39 érvényes pályamű érkezett, s nagy örömünkre, nem csak a mai Magyarország területéről, hanem Erdélyből és a Felvidékről is. Közülük három nyertes épületet hirdettünk, melyek tulajdonosai a XX. Békési Népi Építészeti Konferencián vették át a díjat, a jelképes házkulcsot, és további ajándékként részt vehettek a szakmai konferencia teljes programján.

A hagyományoknak megfelelően a Békési Tanácskozásra tanulmánykötetbe szerkesztve megjelentettük az előző, a 2014-es, a **Hol tart ma? a népi műemlékvédelem** címmel szervezett békési konferencián elhangzott előadásokat. Ezen túl közreműködtünk más ICOMOS kiadványok – pl. az ICOMOS-díjas helyreállításokat tartalmazó 2. kötet –létrejöttében is.

A kerek évfordulók visszatekintésre ösztönöznek, a XX. Tanácskozás alkalmából szembesültünk azzal, hogy a korábbi konferenciákon elhangzott előadások szövegei, a tanulmányok milyen nehezen elérhetőek. A fellelhető kiadványokat, konferenciakötetet összegyűjtöttük és digitalizáltuk. Ennek eredményeként a teljes szakmai anyag a közeljövőben elektronikus formában elérhetővé válik az érdeklődők számára.

Szakbizottságunk képviselte magát az ICOMOS **CIAV** (International Committee of Vernacular Architecture), az ICOMOS Nemzetközi Népi Építészeti Bizottságának éves ülésén, melyet egy konferencia keretében tartottak 2016. szeptember 28 – október 2. között. A németországi Lübelnben (Alsó-Szászország) megrendezett konferencia témája „A vidéki épített örökség megőrzése és rehabilitációja: a Wendland-i kultúrtáj kör alakú falvai” volt. A különleges településszerkezetű wendlandi körfalvak egyedisége, az itt található népi építészet, a XVII. századtól is fennmaradt fachwerk házak megőrzésének fontossága állt a tanácskozás fókuszában. A konferencia végén a CIAV tagok támogatásukat fejezték ki a wendlandi körfalvak az UNESCO Világörökségi Listájára történő jelölésével kapcsolatban.

Az ICOMOS Titkárság jelentős segítségével mindezen programok megvalósításához rendszeresen, többnyire eredményesen pályázunk, rendezvényeink sikeréhez további szponzorok és intézmények is hozzájárulnak.

Dobosyné Antal Anna
szakbizottsági elnök

Örökség Dokumentációs Szakbizottság éves beszámolója – 2016

Szakbizottságunk 2016. évi vezérfonala továbbra is az innováció, mely valamennyi tevékenységben aktív megjelenést és integrációs megoldásokat jelent. Feladatainkat folyamatos technológiai fejlesztéssel, a nemzetközi platformon megjelent újdonságok adaptálásával végezzük.

Szakbizottságunk szakmai alapú örökségvédelmi koncepciói:

A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEK NÉPSZERŰSÍTÉSE

- 3D Interaktív Integrált Virtuális megjelenítés internet elérhetőséggel - kultúra alapú társadalomfejlesztés: értékek bemutatása, ismertetése, közvetítés a szakma és szélesebb közönség számára.

GYAKORLATORIENTÁLT TEVÉKENYSÉG A MŰEMLÉKVÉDELEMBEN

- Gyakorlatorientált tevékenységgel kulturális javak megőrzésének kísérlete műemléki dokumentációkkal hazai és külföldi kutatási programok keretén belül elsősorban.
- Társszervezeti kapcsolatok: a műemléki kutatás interdiszciplináris tevékenység, műveléséhez fontos

Kutatás-szakértői feladatok és ismeretterjesztés:
(dokumentációs programok, melyekben aktívan vettek részt tagjaink)

- Elkészítettük a Citadella külső és belső falfelületeinek részletes IMS Építészeti Fotogrammetriai dokumentációját, mely a legapróbb részletekig ábrázolja a jelenlegi állapotot. A beavatkozás és hasznosítás korrekt kiindulási állapota.
- Ungvár mellett Gerényben a Görög Katolikus templom egyes részleteiről készítettünk műszaki dokumentációt, mely a további falkép restaurálás és beavatkozás kiindulási dokumentációja. Innovatív műszaki kihívást jelentett a 6 karéjos rotunda összetett geometriájú falfelületének síkba fejtése.
- Elkészítettük a Gerényi rotunda falfreskóit bemutató 3D Integrált Interaktív Virtuális multimédia program keretrendszerét a műszaki munkarészek integrálásával. http://www.visit360.net/clients/gereny/
- 2016. januárban bezárt a Budapesti Történeti Múzeum „A budavári Nagyboldogasszony templom évszázadai 1246-2013„ című kiállítása. A rendezésben aktívan részt vettünk, majd biztosítottuk az időszakos kiállítás bezárást követő továbbélését és látogathatóságát a http://visit360.net/clients/btmmatyas/ alatt 3D vizuális megjelenítéssel.
- Szakbizottságunk szakmai felügyeletével folytatódott a Csókakői vár régészeti feltárásának dokumentálása – várhatóan 2017-ben a végső befejező feltárására kerül sor.
- A visegrádi királyi palota aktuális régészeti ásatását folyamatosan dokumentáljuk és egységes térinformatikai adatbázisba szerkesztjük szakbizottsági tagjaink aktív részvételével.
- Adott esetben szakbizottságunk szaktanáccsal szolgál beruházások tervezési előkészítésében (Hatvan, Sport és Rendezvényközpont).

A hagyományos kulturális örökségi értékek népszerűsítése-közzététele valamint a kutatás szakértői feladatokon kívül unikális tevékenységeink:

- Összecsengések: a kulturális zenei élmények és az épített örökség összhatásai. 3D virtuális vetítéssel egybekötött audio zenei improvizáció Budapest Music Center Modern Art Orchestra - Libanon Deir El-Salib. Különleges zenei kísérlet, melynek során a koncert néhány pontján a zenekar tagjai hangokból építenek tereket improvizatív módon. Az inspirációt ezekhez a világ különböző tájain látható nagyszerű építészeti terek adják interaktív 3D vetítéssel.
- Fesztivált és filmtámogatást támogató épített örökségi dokumentáció. Cziffra Fesztivál Senlis, St. Frambourg Liszt Ferenc Auditórium – Cziffra György életművének épített örökségi eleme.

Építészeti örökségi értékek népszerűsítése:
3D (IVW) Interaktív Integrált Virtuális séták, on-line és off-line megjelenítések interneten, világörökségi helyszínekről és kiemelt épített örökségeinkről.
Folytatódott szakbizottságunk éveken át tartó nagyszabású programja, az örökség dokumentációk mai informatikai követelményeknek megfelelő újszerű és hatékony bemutatásának feltöltése. Ingyenes internetes felületen angol és magyar nyelvű közzététellel szándékunk az ismeretterjesztés elősegítése a hazai mellett a nemzeti bizottságok tagjai számára is.
Célterületeink a világörökségi helyszínek és értékes épített örökségi helyszínek mellett a belpolitikai vagy háborús helyzet által jelenleg nehezen vagy egyáltalán nem látogatható, fenyegető pusztulás miatt veszélyeztetett területek bemutatása 3D virtuális sétával.
Számos külföldi és hazai helyszín látogatható a http://www.visit360.net oldalon, melynek tartalmát csapatunk folyamatosan bővíti.

Oktatás, előadói tevékenység:
- Egyetemi oktatás: Kolozsvár Bólyai Egyetem Műemlékvédelmi Szakmérnök képzés „Műemlékek beavatkozás előtti állapot dokumentálása" tantárgy oktatása.
- Előadás: Rómer Flóris Terv Megújuló magyar műemlékek a Kárpát – medencében (OSZK) Vajda József „Gerény – a görög katolikus templom

Nemzetközi kapcsolatok:
- Waseda Egyetem Tokyo,
  Japán Team Cambodia, kapcsolat és közös munkavégzés Dr. Ichita Shimoda projektvezetővel 3D Integrált Interaktív Virtuális multimédia http://visit360.net/pano/sambor_prei_kuk/
- Kapcsolatépítés a japán ICOMOS Nemzeti Bizottság szakembereivel. Tokyóban (Dr Yuga Karya, Namiko Yamauchi)
- Japánban, Kamakurában egy tesztfeladatot is megoldottunk:
  http://visit360.net/demo/kamakura/

Szakkiállítás, konferencia:
- Várhelyreállítások és várkutatás (MNM Mátyás Király Múzeum): Fotogrammetria IMS kiállítás, 3D Virtuális bemutató

Publikáció:
- Vajda J: Műemlékek felmérése (Posztgraduális oktatási jegyzet, segédlet román nyelven)
- Pokrovenszki Krisztián – Tóth Zoltán – Győrfi Ilona – Vajda József: A „Négykaréjos Templom" hitelesítő feltárás térbeli vetületeinek ábrázolása

Egyéb :
- Angkor Tours utazási iroda részére 3D virtuális multimédia rendelkezésre bocsájtása: Myanmar, Laosz, Kambodzsa, Java/Borobudur

Vajda József
szakbizottsági elnök

Régészeti műemlékhelyek Szakbizottság éves beszámolója – 2016

A szakbizottság 2015-ről 2016-ra áthúzódó tevékenységei a következők voltak:

- A 2015 decemberében a pécsi Nádor Teremben rendezett Énlaka kulturális öröksége című kiállítás (PTE Régészet Tanszék - PTE Építész Szakmai Intézet), amelyet Nagy Gergely, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tiszteletbeli elnöke nyitott meg, a sikeres bemutatást követően 2017. január 14-én zárult;

- A 2015-ös Rómer emlékév kapcsán ICOMOS közreműködéssel készült kiadvány további példányait is sikerült megjelentetni [Valter Ilona: Szóval-tettel. Rómer Flóris Ferenc élete és munkássága (1815-1889); Ilona Valter, By Words and Acts. The Life and Scholarship of FERENC FLÓRIS RÓMER (1815–1889)]. Ezek a példányok szétosztva az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság, a Balassi Intézet, a Miniszterelnökség Kulturális örökségvédelemért és kiemelt kulturális beruházásokért felelős államtitkársága és a Magyar Nemzeti Múzeum tulajdonába kerültek további elosztás céljából.

2017-ben két, a régészet számára előnytelen kormányzati döntés született. Az egyik a régészeti feltárást végző vállalkozásoknak a megelőző feltárásokból való kizárása, amely ugyan lehet helyes, de a Forster Intézet és a múzeumi szervezetek erre a helyzetre való fel nem készítése miatt kezelhetetlen helyzetet teremtett. A másik magának a Forster Intézetnek a megszűntetése, és egységeinek 2017. január 1-től különböző helyekre való telepítése volt, ami immár nemcsak a régészeti, hanem a teljes örökségvédelmet hozza rosszabb helyzetbe. A szakbizottság elnöke írásban és szóban felemelte szavát ezekben az ügyekben, de eredményt nem ért el.

2016. május 1-4. között került sor az ICAHM éves közgyűlésére Omanban. A központi téma a következő volt: Archaeological Park as World Heritage Site - Management Strategy for the Future. A közgyűlésen a szakbizottság elnöke vett részt, ahol Management Planning of the Ripa Pannonica planned World Heritage Site in Hungary címen előadást is tartott.

Az ICOMOS World Heritage Committee ülése 2016-ben Isztambulban volt, amelyen részt vett Visy Zsolt. Ezen az ülésen, és az év folyamán másutt rendezett nemzetközi megbeszéléseken, amelyen a Római Limes világörökség európai országainak a képviselői mellett az ICOMOS és az UNESCO képviselői is résztvettek, sikerült megegyezésre jutni e bonyolult nemzetközi sorozathelyszín (Frontiers of the Roman Empire) nevezésének az ügyében. A négy, a nevezés beadásához közel álló ország, Németország (Bajorország), Ausztria, Szlovákia és Magyarország összehangolt nevezést készít, az erre vonatkozó végleges döntés 2017 januárjában született meg.

A Régészeti Műemlékhelyek Szakbizottság tagsága jelenleg 40 fő, a tagdíjfizetési elmaradás sajnos jelentős. Nehezíti a munkát, hogy évek óta nincs titkára a bizottságnak.

Visy Zsolt
szakbizottsági elnök

Statikai Szakbizottság éves beszámolója – 2016

Az elmúlt évek szakmai tapasztalatai, a közvetlenül érdekelt, tehát a műemléképületek helyreállításával, szerkezeti felújításával foglalkozó statikus kollégákkal folytatott egyeztetések alapján a szakbizottság múlt évi tevékenysége elsősorban „Az épületek megépült teherhordó szerkezeteinek erőtani vizsgálata" módszertanának, szabályozásának, alkalmazási feltételeinek tisztázására irányult.

A megépült épületek, azon belül a műemléképületek vizsgálatával, helyreállításának, felújításának tervezésével foglalkozók napi gyakorlatát ismerve az a vélemény alakult ki, hogy a közreműködő statikus tervezők és természetesen az építésztervezők sem ismerik szélesebb körben az erre a témakörre vonatkozó aktuális szabályozást, a Mérnöki Kamara által kiadott dokumentumokat.

Ennek a már jó ideje használatos szabályzatnak az általánosabb ismerete pedig két okból is fontos lenne. Egyrészt egységes, jól érthető és követhető tematikát, módszert kínál, másrészt egységes, a szükséges teendőket is tisztázó értékelést, minősítést tartalmaz. A szabályozás fontos részének tekinthető a vizsgálatok, az összehasonlító ellenőrzés szempontjait, a figyelembe veendő szabvány előírásokat taglaló fejezet.

Ahhoz, hogy a nem statikával foglalkozóknak is érthetőbb legyen ez a szűkebb kört érintő szakmai kérdés, néhány mondat az előzményekről.
Az épületek megépült teherhordó szerkezeteinek vizsgálatára vonatkozó szabályozás, műszaki irányelv először 1988-ban jelent meg. (MI 15011-1988 Magyar Szabványügyi Hivatal)
Ezt váltotta fel több mint két évtized után a Magyar Mérnöki Kamara Tartószerkezeti Tagozata által 2010.-ben kiadott TSZ 01-2010 jelű műszaki szabályzat, ami az „Épületek megépült teherhordó szerkezeteinek erőtani vizsgálata és tervezési elvei" címmel jelent meg. Röviddel ezután 2013-ban került sor a műszaki szabályzat módosítására, ami többek között a vizsgálatok alapjául szolgáló szabványok, előírások figyelembevételét finomította. A Magyar Mérnöki Kamara kötelező szakmai továbbképzésein ez a téma, tehát a megújított műszaki szabályzat, annak értelmezése, gyakorlati alkalmazása rendre terítékre kerül, jelezve e kérdés fontosságát, egyben aktualitását.

Ennek megfelelően az elmúlt évben a szakbizottságból többen is részt vettünk a témakörre vonatkozó szakmai napokon, előadásokon és felvettük a kapcsolatot a Tartószerkezeti Tagozat idézett szabályzatának összeállításában közreműködő kollégákkal, közülük is elsőként dr. Körmöczi Ernővel, aki a szerkesztőbizottságnak kezdettől fogva tagja és egyben a téma talán legavatottabb szakértője.
Az egyeztetések, a konzultációk elsődleges célja annak tisztázása volt, hogy a Műszaki Szabályzattal összhangban miként értelmezhetők, és a gyakorlatban hogyan vehetők figyelembe a statikus tervezésre vonatkozóan Magyarországon 1892 óta megjelent előírások, szabályozások. (Az egyeztetések elsősorban az 1892-1931 között megjelent szabályozásokat célozták, amelyekben a méretezésnél figyelembe veendő terheket, hatásokat, a szerkezeti anyagok megengedett feszültségeit folyamatosan módosították, pontosították.)

A 2010-ben majd a 2013-ban kiadott szabályozás lényeges újítása volt, hogy az erőtani követelményeket taglaló 1. fejezetben foglaltak szerint a meglévő építmény tartószerkezeteit, azok megerősítését általában szabad az építés idején hatályos előírások, azok hiányában szakmai szabályok alapján végezni, a műszaki ismeretanyag jelenkori szintjén végrehajtani. Mindez azt jelenti, hogy az eddigi élettartam során megfelelően működő, érdemi hiba nélkül funkcionáló épületek tartószerkezeteit nem kell feltétlenül a jelenleg érvényben lévő szabványoknak megfeleltetni, a szabályzatban előírt feltételekkel azok alkalmassága a korabeli előírások, szakmai szabályok alapján is igazolható.
A napi tervezői-szakértői gyakorlat megkönnyítése, ebben az értelemben világosabbá tétele érdekében a konzultációkat tovább kívánjuk folytatni, elsősorban azért, hogy akár időszakonként, illetve az egyes szabályzatokra konkrétan kitérve lehessen pontosítani a figyelembe veendő adatokat, értékeket, paramétereket vagy méretezési módszereket. Az egyeztetések eredményeit, megállapításait az ICOMOS Híradójában szeretnénk közzé tenni.
Visszatérve a 2016-os évben történtekre, több olyan épületlátogatáson vettünk részt, amelyek alkalmat adtak az adott létesítmény helyreállításnak - felújításának tartószerkezeti tervezésekor figyelembe vett szempontok, módszerek megismerésére, egyeztetésére. Ilyen alkalom volt többek között a Várban kormányzati épületté átépülő Karmelita kolostor és a volt József telefonközpont bejárása.

Baratta Egon
szakbizottsági elnök

Történeti kertek Szakbizottság éves beszámolója – 2016

2016-ban is a vezetőség /elnök: Szikra Éva; titkár: Hajdu Nagy Gergely/ + bevonta a legaktívabb tagtársakat a szakbizottság munkájába.

- Az április 18-i Műemléki Világnap rendezvényén előadással vettünk részt. /Szikra Éva: *„Margitsziget és a sport"]*
- Aktívan megjelentünk az immár hagyományosnak számító *„Tájépítészet hónapja"* keretein belül rendezett egynapos szakmai programon, április 26-án. /"Az Év Tájépítésze" díj egyik kiemelt jelöltje műemlékes témával tagtársunk, Szabadics Anita tájépítészmérnök volt./
- Május 9-én részt vettünk az Urbanisztikai Társaság és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság által meghirdetett *„Történeti városközpontok rehabilitációja"* c. pályázat bíráló bizottságában. /Szikra Éva/
- Május 20-án részt vettünk az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Közgyűlésén. /Szikra Évát beválasztották a Tanácsadó Testületbe/
- Július elején a szakterület képviseletében előadást tartott Szabadics Anita az Egri Nyári Egyetemen.
- Legsikeresebb rendezvény sorozatunk az *Örök-Zöld-Klub* a FUGÁ-ban, amelyet a 2000-es évek közepén kezdtünk szervezni. A klub átlag másfél-két havonta jelentkezik meghívott előadókkal. A tudományos igényű nyitó előadások a szakterület izgalmas kérdéseivel, feladataival foglalkoznak. Az előadásokat oldott hangvételű beszélgetések követik. A szervezést, lebonyolítást közösen végezzük Hajdu Nagy Gergely titkár úrral.
    - Február 16-án rendkívül nagysikerű előadást tartott Jámbor Imre professzor „A pesti Városliget – az első városi népkert – 200 éve" címmel.
    - Április 4-én Szántó Kató egyéves Japán ösztöndíjának beszámolójaként beszélt a japán kertekről, „Séta a japán kertekben" c. előadásán.
    - Május 24-én Herceg Ágnes az ausztrál táj- és kertépítészetet mutatta be saját élményeinek tükrében, „Térkép nélkül… Ausztráliai tájvázlatok" címmel.
    - Szeptember 20-án a Magyar Nemzeti Múzeum „ulszky Szalon"-jához csatlakozva,
    - majd október 25-én a FUGA-ban önálló szervezésben is foglalkoztunk a Magyar Nemzeti Múzeum kertjének felújításával. Utóbbi rendezvényen lehetőséget biztosítottunk a díjnyertes és megvásárolt pályaművek alkotóinak egy-egy kis előadás megtartására és szakmai vita lefolytatására.

- Október 14-én a Károlyi József Alapítvány és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság szervezésében Hajdu Nagy Gergely *„A történeti kertek akadálymentesítéseinek kérdései"* címmel előadást tartott a *„Védett épületek a fogyatékossággal élők szolgálatában – műemlék, mindenkinek"* c. konferencián Fehérvárcsurgón.
- December 2-án Fehérvárcsurgón a *„Kertturizmus"* program előkészítő konferenciáján előadásokat tartottunk /Herczeg Ágnes, Ombódi Ildikó, Szikra Éva/

Fontos tanácsadó és szakmai bizottságokban vállalunk feladatokat /Szikra Éva Tájstratégia; Eszterháza Bizottság: Mőcsényi Mihály, Szikra Éva, Hajdu Nagy Gergely/. Hajdu Nagy Gergely titkár tájépítész és műemlékes szakértőként, bíráló bizottsági tagként részt vett a *Budapesti Városliget* nyílt tájépítészeti tervpályázatán (BB elnöke: Mőcsényi Mihály), a *„Csontváry Kosztka Tivadar festő alkotásait méltó módon bemutató „kiállítótér""* építészeti pályázaton, a *Magyar Nemzeti Múzeum Kertjére* kiírt ötletpályázaton, és *a „Gellérthegy és a Citadella jövőbeni hasznosítására, funkcionális és eszmei megújulásának lehetőségei"* c. ötletpályázaton (itt Mőcsényi Mihály professzorral).

A *Szent István Egyetem* előadói*,* szakbizottságunk tagjai az év folyamán több külföldi helyszínen képviselték a magyar kertvédelmet /Takács Kata/. Itt jegyezhetjük meg, hogy több ICOMOS tagunk erdélyi egyetemeken oktat, többek között a történeti kertek ügyét is szolgálva. /Herczeg Ágnes, Fekete Albert/

Szaktársaink közül többen folyamatosan tartanak tudományos és népszerűsítő előadásokat, jelentetnek meg cikkeket, tanulmányokat, részt vesznek az Egyetem Doktori Iskolájának munkájában. A fontosabb eseményekről hírt adunk az Örökség Lapban.
2016-ban is sikerült folyamatosan tartani a kapcsolatot a korábbi műemlékes kollégákkal: kutatókkal, tervezőkkel, műemlék-felügyelőkkel, valamint a SZIE Tájépítészeti Karával, az MTA Tájépítészeti Albizottságával, az Építész Kamarával, valamint egyéb szakmai szervezeteinkkel, elsősorban a Tájépítész Szövetséggel. Nagyobb horderejű szakmai kérdésekben csak közösen lépünk fel.
Az örökségvédelem megváltozott keretei között fokozott felelősséget vállalunk a műemlékvédelem több évtizedes hagyományait képviselő értékeink védelmében. Minden lehetséges fórumon hallatjuk a hangunkat, és megkísérelünk érvényt szerezni szakmai nézeteinknek!

2017-es tervek
Az általános szakmai munka további intenzív folytatása
Örök-Zöld-Klub rendezvények
Május 10: Dr. Örsi Károlyra emlékezünk
Dr. Örsi Károly emlékszám a Műemlékvédelem c. lapban /inkább a második félévben/
ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság éves rendezvényein előadás tartása
Kert-turizmus előkészítése, workshop szervezés - kiadvány (?)
A tagság aktivizálása - tagdíjfizetések erősítése

Szikra Éva
szakbizottsági elnök

❁

Falkép restaurátori Szakbizottság éves beszámolója – 2016

A magyar falkép szakbizottság munkája szorosan összefügg a nemzetközivel mivel a nemzetközi elnök a mai napig azonos a magyar szakbizottságéval. Központunk ezért a nemzetközi és az Európai csoport központja is egyrészt. Egyes nemzetközi tagtársunk, még mindig a magyar központon keresztül tagja a szervezetnek, például Paolo Del Bianco a Firenzei Alapítvány elnöke, számos ICOMOS szakbizottság vendéglátója, mivel ragaszkodik hozzánk, mi pedig ezt megtiszteltetésnek vesszük. 2016 tavaszán a Magyar Szakbizottság Titkára Veöreöes András, elnökünkkel Wierdl Zsuzsannával közösen vett részt a Fondazione Del Bianco éves közgyűlésén és nemzetközi konferenciáján, Firenzében. A magyar szakbizottság három éven át szervezte a Képzőművészeti Egyetem Restaurátor tanszék hallgatóinak falképes gyakorlatát Esztergomban, a Vármúzeummal, a PPKE régészeti tanszékével és a Studiolo restaurátorműhellyel, mely a Szent Vid ásatás kiemelt középkori freskós darabjaival foglalkozott. A fiatalok olyan szakterülettel ismerkedhettek meg, melynek képzése nincs Magyarországon, de hiányzik szinte egész Európa egyetemi palettájáról. A freskók ásatási kiemelése, megvédése és rendszerezése sem a régészeti tanszéken, sem a restaurátor tanszéken nem része az oktatási anyagnak. A három éves programnak igen nagy sikere volt, és eredményesen zárult. Jövőre ismét fogadunk fiatalokat, ha a program újraindul. Ősszel, szűk vezetésünk részt vett a Szlovák Restaurátor Kamara szervezésében megrendezett éves szakmai találkozón, Párkányban, melynek egyik fő állomása az esztergomi helyszín volt. A szakmai kirándulást felvidéken tovább folytattuk, a szlovák kollágákkal közösen, Bényben és Százdon. A szlovák kollégákkal a mai napig szoros kapcsolatot ápolunk, bár ICOMOS tagságuk nehezen megoldható. 2016 áprilisában elnökünk részt vett a Ljubljanai falképes találkozón, ahol bemutatta a magyar szakbizottság munkáját is. Nagyrészt a magyar szakbizottság munkájának köszönhető hogy a nemzetközi szakbizottság megerősödött, és jól működő szervezet lett. A szakbizottság tevékenysége megtalálható – újdonságként- a nemzetközi Bizottság honlapján:
https://icomosmuralpainting.com/hungarian/

Wierdl Zsuzsanna
szakbizottsági elnök

❁

TICCIH Ipari Örökség Szakbizottság éves beszámolója – 2016

A két vezető nemzetközi örökségvédelmi szervezet, az International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) és a The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage (TICCIH) közös bizottságaként működő Ipari Örökség Szakbizottság ***A 20. század ipari öröksége Magyarországon*** címmel konferenciát rendezett 2016-ban az NKA Örökségvédelem Kollégiuma támogatásával. A konferenciára és a hozzá tartalmilag szorosan kapcsolódó tanulmányútra a Szakbizottság távlati célkitűzéseinek megfelelően került sor, miszerint a Bizottság a 2014. évi konferencia pozitív tapasztalataira alapozva 2015-től éves rendszerességgel megrendezésre kerülő konferenciák és egyéb rendezvények sorával kívánja a munkáját folytatni. A konferenciát a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Elektrotechnikai Gyűjteményében rendeztük meg, időpontja azonban a pályázatban megjelölthöz képest megváltozott. Több előadónk váratlan egyéb elfoglaltsága miatt az eredetileg tervezett február végi időpont helyett 2016. május 3-án tartottuk meg a konferenciát.

A konferencia célkitűzései és programja ismét magas szakmai színvonalon és ismét rendkívül sikeresen valósult meg. A tudományos előadások a XX. századi magyarországi ipari örökség helyzetét a *Nyiznyij Tagil Karta* és a *Dublin Principles* ipari örökségről szóló nemzetközi iránymutatásával összhangban, multidiszciplináris módon vizsgálták. Három szekcióban összesen kilenc előadás hangzott el a konferencia témakörében a történettudomány, az építészettudomány és a műemlékvédelem elméleti szempontjainak érvényesítésével az egyes szakterületek kiemelkedő kutatóinak az előadásában.

Dr. Deme Péter az NKA Örökségvédelem Kollégiumának vezetője, a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület elnökének megnyitó szavait a szekcióelnökök, Németh Györgyi történész és Dobai János építész bevezető gondolatainak az ismertetése követte. A történettudományi szekcióban Szűts István Gergely történész-levéltáros a vidéki vállalati lakásépítéseknek és ipari beruházásoknak a 20. század első feléből származó levéltári forrásairól beszélt, Balogh Róbert történész pedig a város és a vidék kapcsolatáról értekezett az ipari üzemek építésében és újjáépítésében a 20. századi Debrecen példáján. Az építészettudományi szekcióban Vámos Dominika építész téziseket sorolt a hadigazdaság és a modern ipari építészet természetrajzáról, Ferkai András építész az 1920-as és 1930-as évek hazai ipari építészetébe nyújtott bepillantást, míg Haba Péter művészettörténész az ipari építészet és az újjáépítés kapcsolatát taglalta. A gyakorlati örökségvédelmi kérdéseket vizsgáló szekcióban az ipari örökségvédelem egy-egy példáját elemezte Antal Ildikó muzeológus, Kissfazekas Kornélia építész és Nagy Péter történész. Végül Polinszky Tibor építész az 2016. május 10-i szakmai kirándulás beharangozásaként a Weiss Manfréd Acél- és Fémművek (Csepel Művek) építészeti örökségének kérdéseit vizsgálta.

Megszerveztük a konferencia témájához szorosan kapcsolódó tanulmányutat is 2016. május 10-én. Programja az egykori Csepel Művek mellett a Csepel-sziget más ipari és műszaki látnivalóit foglalta magába.

A konferencia széles szakmai és civil közönséget mozgatott meg. Az előadók és a hallgatóság nemcsak különböző tudományokat és szakmákat, hanem számos intézményt is képviseltek az MTA tudományos kutatóintézeteitől kezdve, egyetemeken, múzeumokon, levéltárakon át az örökségvédelemben érintett cégekig és civil egyesületekig. A konferencia résztvevőin túl a rendezvény jóhíre és az elhangzottak a média közvetítésével tágabb hallgatósághoz is eljutottak Magyarországon és külföldön.

Németh Györgyi
szakbizottsági elnök

Történeti Városok és Falvak Szakbizottság éves beszámolója – 2016

Minden ICOMOS tagot és érdeklődőt örömmel tájékoztatunk az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Történeti Települések Szakbizottságának újjáalakulásáról.
Az ICOMOS egyik legnagyobb hagyománnyal rendelkező, és az egyik legmeghatározóbb szakbizottságának magyar nemzeti bizottsága jelentős hagyományai ellenére az utóbbi években csak alvó bizottságként létezett. A CIVVIH a Történeti Települések Nemzetközi Szakbizottsága 1982-ben alakult magyar kezdeményezésre. Első elnöke, alapítója Román András volt három cikluson át, összesen 9 évig - majd Fejérdy Tamást választották újabb kilenc évre (három alkalommal) a szervezet elnökének. Mint sokan emlékezhetnek rá, a magyar előzmények iránti tiszteletből az alapítás 30. évfordulójának alkalmából rendezett ünnepi ülés házigazdája a magyar ICOMOS lehetett. A CIVVIH székhelyének évtizedekig Eger adott otthont. A szervezet jelenlegi elnöke a görög Sofia Avgerinou-Kolonia, vezetőségének választott magyar tagja is van, immár a második ciklusban. 2015-ben megalakult a közép-európai regionális szervezet is, melynek Magyarország is alapító tagja.
Az ICOMOS legnépesebb szakbizottsága a történeti települések megőrzésének, megújulásának, fenntartásának aktuális kérdéseivel foglakozik. Szakértői a történeti települések megőrzésében jelentős szakterületeket (építész, történész, restaurátor, konzervátor, településtervező, városvezető, táj-, és történeti kerttervező. stb.) képviselő szakemberekből áll.
A magyar települések fejlődésével, fejlesztésével kapcsolatban is egyre több, örökségvédelmet érintő kérdés vetődik fel. Ezért talán itthon is célszerű a történeti települések védelme érdekében az új kihívásokra nagyobb figyelmet fordítani.

Az ICOMOS MNB vezetőségének támogatásával a CIVVIH Magyar Nemzeti Bizottságának újjáalakuló ülésére 2017. március 31-én került sor. Kérjük azok jelentkezését is, akik szeretnének a CIVVIH munkájához csatlakozni, de az ülésen nem tudtak részt venni, jelezzék azt az ICOMOS titkárságára, telefonszámuk és email címük megadásával. Természetesen a szervezet később is nyitott a történeti településeink védelméért tenni kész tagok előtt. (Alapszabályunk értelmében a tagságnak nem feltétlen feltétele az ICOMOS tagság, de tisztséget csak ICOMOS tag tölthet be a szakbizottságban.)

Az érdeklődés felkeltése és gondolatébresztés érdekében néhány történeti településeinkre is hatással lévő aktuális kérdés tervezete, aminek megvitatása érdeklődésre tarthat számot: Kerületi szabályozás és a főváros - Építészet, településtervezés és műemlékvédelem építészet szemléletű összerendezésének kezdeményezése - Települések karaktervizsgálata - A fény és az éjszakai világítás történeti települési vonatkozásai - Smart city és történeti település - A magyar történeti települések identitástudatának településépítészeti vetületei (Szigetvár) - Kortárs építészet és történeti települések - Energia tudatos történeti település

Nagy Gergely
szakbizottsági elnök

❋❋❋

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 2016-os közhasznúsági beszámolója (Eredménykimutatás, Mérleg, és Közhasznúsági Melléklet) az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság www.icomos.hu honlapján tekinthető meg, az ICOMOS Híradóban csak Közgyűlésen is kivetített *Összesített éves beszámoló – Eredménykimutatás 2016. 01. 01. – 2016. 12. 31.* tesszük közzé:

1	8	0	8	3	8	9	7	9	4	1	2	5	2	9	0	1

Statisztikai számjel

0	1	-	0	1	-	7	0	6	9		

Cégjegyzékszám

ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület

isített éves beszámoló - Eredménykimutatás (összköl

2016. 01. 01. - 2016. 12. 31.

Időszak

Ezer HUF

Sorszám	A tétel megnevezése	Előző év/id.	Előző év(ek) módosítás ai	Tárgyév	
a	b	c	d	e	
I.	**Értékesítés nettó árbevétele - Vállalkozási tevékenység**	**2 000**	**0**	**1 800**	1
II.	**Aktivált saját teljesítmények értéke - Közhasznú tev.**	**800**	**0**	**319**	2
III.	**Egyéb bevételek ebből**	**30 485**	**0**	**24 600**	3
	tagdíj,alapítótól kapott befizetés	5 053	0	5 236	4
	támogatások	25 432	0	19 364	5
IV.	**Pénzügyi műveletek bevételei**	**8**	**0**	**1**	6
V.	**Rendkívüli bevételek**	**0**	**0**	**0**	7
	alapítótól kapott befizetés		0		8
	támogatások		0		9
A.	**ÖSSZES BEVÉTEL**	**33 293**	**0**	**26 721**	10
VI.	**Anyagjellegű ráfordítások**	**22 581**	**0**	**20 477**	11
VII.	**Személyi jellegű ráfordítások**	**8 289**	**0**	**7 722**	12
	vezető tisztségviselők juttatásai	0	0	0	13
VIII.	**Értékcsökkenési leírás**	**33**	**0**	**2**	14
IX.	**Egyéb ráfordítások**	**480**	**0**	**0**	15
X.	**Pénzügyi műveletek ráfordításai**	**62**	**0**	**0**	16
XI.	**Rendkívüli ráfordítások**	**0**	**0**	**0**	17
B.	**ÖSSZES RÁFORDÍTÁS**	**31 445**	**0**	**28 201**	18
	ebből közhasznú tevékenység ráfordításai	31 445	0	28 201	19
C.	**SZOKÁSOS VÁLLALKOZÁSI EREDMÉNY (+A.-B.)**	**1 848**	**0**	**-1 480**	20
XII.	**Adófizetési kötelezettség**	**0**	**0**	**0**	21
D.	**ADÓZOTT EREDMÉNY (+E.-XII.)**	**1 848**	**0**	**-1 480**	22
XIII.	Jóváhagyott osztalék	0	0	0	23
E.	**TÁRGYÉVI EREDMÉNY**	**1 848**	**0**	**-1 480**	24
		0	0	0	25
A	Központi költségvetési támogatás	23 317	0	17 594	26
B	Helyi Önkormányzati költségvetési támogatás	0	0	0	27
C	EU strukturális alapjaiból, ill. Kohéziós alapból támogatás	0	0	0	28
D	Normatív támogatás	0	0	0	29
E	SZJA 1%	37	0	49	30
F	Közszolgálati bevétel	0	0	0	31

Keltezés: 2017.05.02

a vállalkozás vezetője

1	8	0	8	3	8	9	7	9	4	1	2	5	2	9	0	1

Statisztikai számjel

0	1	-	0	1	-	7	0	6	9		

Cégjegyzékszám

ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület

Egyszerűsített éves beszámoló - Mérleg "A"

2016. 01. 01. - 2016. 12. 31.

Időszak

Ezer HUF

Sorszám	A tétel megnevezése	Előző év/id.	Előző év(ek) módosításai	Tárgyév
a	b	c	d	e
1	**A. Befektetett eszközök (02.+04.+06. sor)**	**2**	**0**	**0**
2	I. IMMATERIÁLIS JAVAK	0	0	0
3	02. sorból: Immateriális javak értékhelyesbítése	0	0	0
4	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK	2	0	0
5	04. sorból: Tárgyi eszközök értékhelyesbítése	0	0	0
6	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK	0	0	0
7	06. sorból: Befeketetett pénzügyi eszközök értékhelyesb.	0	0	0
8	**B. Forgóeszközök (09.+10.+11.+12. sor)**	**16 280**	**0**	**13 247**
9	I. KÉSZLETEK	0	0	0
10	II. KÖVETELÉSEK	1 035	0	64
11	III. ÉRTÉKPAPÍROK	0	0	0
12	IV. PÉNZESZKÖZÖK	15 245	0	13 183
13	**C. Aktív időbeli elhatárolások**	**0**	**0**	**0**
14	**ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (01.+08.+13. sor)**	**16 282**	**0**	**13 247**
15	**D. Saját tőke (16.+17.+18.+19.+20.+21.+22.sor)**	**9 819**	**0**	**8 339**
16	I. JEGYZETT TŐKE	0	0	0
17	III. TŐKEVÁLTOZÁS / ERDMÉNY	7 971	0	9 819
18	V. LEKÖTÖTT TARTALÉK	0	0	0
19	VI. ÉRTÉKELÉSI TARTALÉK	0	0	0
20	V. TÁRGYÉVI EREDMÉNY ALAPTEVÉKENYSÉGBŐL (közhasznú)	-152	0	-3 280
21	VI. TÁRGYÉVI EREDMÉNY VÁLLALKOZÁSI TEVÉKENYSÉGBŐL	2 000	0	1 800
22	**E. Céltartalékok**	**0**	**0**	
23	**F. Kötelezettségek (24.+25.+26. sor)**	**2 068**	**0**	**347**
24	I. HÁTRASOROLT KÖTELEZETTSÉGEK	0	0	0
25	II. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	0	0	0
26	III. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	2 068	0	347
27	**G. Passzív időbeli elhatárolások**	**4 395**	**0**	**4 561**
28	**FORRÁSOK ÖSSZESEN (15.+23.+27. sor)**	**16 282**	**0**	**13 247**

Keltezés: 2017.05.02

a vállalkozás vezetője

MÖLLER EMLÉKÉREM

A közgyűlésen ünnepélyes keretek között került kihirdetésre a 2016-os Möller István emlékérem kitüntetettje. Laudálást Tahi-Tóth Ilona, az Emlékérem Bizottság tagja tartott.

A Möller emlékbizottság döntése alapján az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a Möller István Emlékérmet

Schönerné Pusztai Ilona

építészeti nívódíjas,
Ybl Miklós díjas,
a Magyar Műemlékvédelemért emlékplakettel elismert építésznek, a műemlék helyreállítások területén végzett sokoldalú, és magas színvonalú tervezési, kutatási, oktatási, publikációs tevékenységért ítélte oda.

LAUDÁCIÓ

Saját vallomásában nagyon tömören így ír hivatásáról: „ ***A mi műemlékeink általában sajátos jellegűek. Viharos történelmünk következtében csak igen kevés maradt ránk eredeti állapotában. Sokszor pusztultak el, sokszor építették át őket. Az építész kötelessége megmaradt értékeink átmentése és kortársainkkal való megismertetése. Súlyozni és periódusokat összevetni kell az egységes egész érdekében. A funkciónak pedig ki kell elégíteni a mai kor követelményeit"***

A vallomásból megtudhattuk, hogy építészről van szó, aki a műemlékvédelem területén személyes elhivatottságát követve a BME Építészettörténeti Tanszékén diplomázott, majd először 1958 és 1962 között az OMF kivitelezési részlegén, majd később egészen nyugdíjba vonulásáig az OMF Tervezési Osztályán dolgozott közel harminc éven át.

Ötven műemlék helyreállításnál volt közreműködő, mint felelős építésztervező, vagy kutatásban munkatárs a kivitelezések előkészítője, irányítója. A megvalósult helyreállításokat több helyütt, szakmai folyóiratokban publikálta, részt vett és előadott hazai és nemzetközi konferenciákon, majd később, mint vendég előadó a BME Építészettörténeti Tanszékén oktatott.

Szívéhez közel álló emlékek voltak a középkori falusi templomok, mint a tornaszentandrási, a szalonnai, a ménfai, a mecseknádasdi, a zánkai. A nógrádsápi római katolikus templom helyreállításáért 1968-ban építészeti nívódíjat kapott.

Tervezett lakó- és múzeumépületet, dolgozott a visegrádi fellegvár, a tatai vár, a zsennyei kastély a salföldi kolostorrom helyreállításán.

Kiérdemelten kapta meg a legmagasabb szakmai elismerésnek számító Ybl Miklós díjat 1982-ben, majd nyugdíjazásakor a Magyar Műemlékvédelemért emlékérmet.

Aktív maradt nyugdíjasként is és több kastély, templom, vár, vagy kápolna esetében volt tervezője az emlék megőrzése érdekében végzett, elsősorban szerkezet megerősítési munkáknak.

Az egyik legjelentősebb és szívéhez közel álló munka a pécsi középkori városfalak nyugati szakaszának, valamint a pécsi középkori egyetem és püspökvár tervezése és kutatása, amit megszakításokkal 1960 óta együtt végeztek dr. Gerőné dr. Sándor Mária régésszel, a szakmai baráttal és alkotó társsal.

Tahi-Tóth Ilona

A Möller István Emlékérmet Fejérdy Tamás adta át, amit a kitüntetett köszönő beszéde követett:

Tisztelt ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság!
Tisztelt Elnök Úr!
Kedves Kollégák!

Örömmel vettem tudomásul, hogy a Bizottság a 2016. évi MÖLLER ISTVÁN emlékérmet nekem ítélte oda. Különösen kedves nekem ez a kitüntetés, egyrészt mert 57 évig tartó szakmai munkám végéhez érve széppé teszi számomra műemlékvédelmi tevékenységem befejezését, és mert a díjat kollégáim, a hazai építészeti emlékek védelme iránt hozzám hasonlóan elkötelezett szakemberektől kapom.
Köszönetet szeretnék mondani Elnök Úrnak, azoknak, akik a díjra ajánlottak, elsősorban dr. Gerőné dr. Sándor Máriának, akivel az 1960-as évektől dolgoztam együtt Baranya megyei munkáinkon.
Köszönettel tartozom a Bizottság tagjainak, akik az emlékérmet nekem ítélték, valamint az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkárságának, amiért az ezzel járó adminisztrációt elvégezték, és a számomra emlékezetes, szép átadást megszervezték.
Talán megengedhető ebből az alkalomból, hogy hosszú szakmai utamat, amennyire lehet, röviden áttekintsem.
1959-ben friss diplomával kerültem az akkor „Gólya elvtárs" vezetésével alakulása elején tartó Országos Műemléki Felügyelőség Kivitelezési Osztályára. Ágostházi Lászlóval ketten felügyeltük a vidéken, különböző helyeken működő építésvezetőségeket.
Ezidőben az intézményben még kevesen dolgoztunk. A gazdasági és adminisztratív tevékenységek mellett a két legfontosabb részleg a Tudományos Osztály volt dr. Entz Géza vezetésével és az építészek dr. Gerő László keze alatt. Ők látták el két-két megyénként a hatósági munkát és az építészek készítették az aktuális műemlékhelyreállítási terveket is.
Az én kivitelezési munkám nem tartott soká. A felügyeleti minisztérium hosszútávra szóló helyreállítási koncepció készítését rendelte el a teljes műemlékállományra vonatkozóan. Ehhez be kellett járni az ország területén található védett emlékeket, meghatározva állapotukat és a velük kapcsolatos feladatokat. Két évig vettem részt ebben a felmérésben, és olyan mértékű ismeretanyagra tettem szert, ami további szakmai munkámban felmérhetetlen segítséget adott. Kívánnám, hogy ma is így indulhassanak azok a fiatal építész kollégák, akik életükön át a magyar műemlékvédelemmel akarnak foglalkozni.
1962-ben kerültem a dr. Horler Miklós vezetésével megalakult Tervezési Osztályra Sedlmayr János mellé, először munkatársként, majd az általa vezetett műterem tagjaként. Sedlmayr Jánosnak, aki sajnos már nincs közöttünk, igen nagy hálával tartozom. Tőle tanultam azt a tudást, tervezői szemléletet és hivatásszeretetet, amely későbbi sikereimhez vezetett. Mintegy másfél évtizedig voltam az, ez idő alatt állandóan bővülő intézményben is elhíresült, kiváló alkotóközösség tagja.
Habár kevés volt a pénz, az Országos Műemléki Felügyelőségen ezekben az évtizedekben nagyon komoly munka folyt. Az a tény, hogy egy intézményen belül működött a felügyelet, a tudományos kutatás és az ún. operatív részleg – beruházás, előkészítés, tervezés, kivitelezés és szakrestaurálás – hihetetlenül hatékonnyá tette tevékenységünket. Még később, mikor a Felügyelőség dolgozói létszáma és munkakörei nagymértékben kibővültek, akkor is ismertük és segítettük egymást. Majdnem minden esetben kitűnően tudtunk együtt dolgozni. Az így végzett szakmai munka még nemzetközi szinten is elismerést hozott.
Nekünk, tervezőknek legfontosabb partnereink az egyes objektumok kutatásával foglalkozó régészek és művészettörténészek voltak. A feladat kijelölésétől a műszaki átadásig együtt dolgoztunk. Felejthetetlen sok közös emlékünk van és nem véletlenül alakultak sok esetben a munkakapcsolatok később barátsággá.
A tervezési munka a kutatás előtti helyszíni épületfelméréssel kezdődött. Az építésznek itt volt arra módja, hogy az épületet minden részletében alaposan megismerje, és a kutatáshoz alapanyagot szolgáltasson. A feltárások alatt is sokszor lejártunk, az eredményeket a kutatókkal egyeztettük, a

felmérésben résztvettünk. Esetenként a kutatókkal közösen a főbb építési periódusokról elméleti rekonstrukciók készültek. Ezek alapján születtek a legapróbb részletekig kidolgozott kiviteli tervek.
A folyó kivitelezéseket igen gyakran, két-három hetenként művezettük, hiszen ilyenkor még bőven kerültek elő nem ismert maradványok, de ezzel biztosítottuk, habár jó építőanyagokban nem bővelkedtünk, a korrekt minőséget is. A sok vidéki kiszállást én két gyerek nevelése mellett csak egy megértő házastárs és segítőkész nagymamák részvételével tudtam elvégezni.
1983-ban műteremvezető, 1986-ban osztályvezető lettem. 1990-ben mentem nyugdíjba. Tervezési munkámat utána szellemi szabadfoglalkozásként folytattam. Ötvenen felül van azoknak a helyreállított műemlékeknek a száma, amelyeknek a tervezését én végeztem, természetesen szakági kollegáimmal együtt, vagy amely munkákban részt vettem.
Utolsó munkám dr. Gerőné dr. Sándor Mária, dr. Gerő Győző régészekkel és férjemmel, Schőner László építésszel közösen a pécsi püspökvár északi terület és középkori egyetem védőépülete volt. A 2015-ös kiállítás megnyitóval – amelyen házastársaink már sajnos nem vehettek részt –, majd a dokumentációs anyag rendezésével és publikálásával lezártam szakmai tevékenységemet.
Úgy gondolom, az előzőekben leírtak miatt érzem úgy, hogy különösen szép befejezés a kollegák által nekem ítélt MÖLLER ISTVÁN emlékérem. Mégegyszer köszönet ezért. Kívánom minden műemlékes szakembernek, hogy hozzám hasonlóan sok szép élménnyel és sikerrel végezhessék munkájukat.

❋

ICOMOS PANTEON
2017

A magyar műemlékvédelem már eltávozott nagy alakjainak emléket állító ICOMOS Műemlékvédelmi Panteon 2017-ben három újabb jeles taggal bővült.

Ádám Iván, Cser István és Hajnóczi Gyula munkásságáról, és életútjáról Veöreös András tartott megemlékezést.

Cser István emléklapját felesége, Cserné Sütő Brigitta, Hajnóczi Gyula emléklapját fia, Hajnóczi Péter vette át. Ádám Iván prelátus, veszprémi kanonok emléklapját egyéb elfoglaltsága miatt nem tudta átvenni dr. Márfi Gyula veszprémi érsek, az alkalomra küldött köszöntését és üzenetét Fejérdy Tamás olvasta fel.

ÁDÁM IVÁN (1844 - 1928)

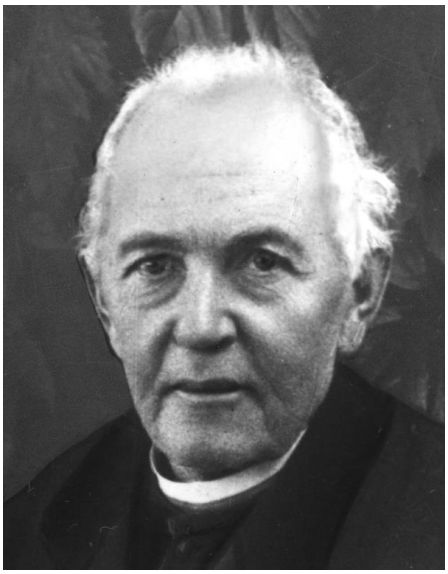

1844. január 3-án született Nagymartonban (ma Mattersburg, Burgenland, Ausztria). Elemi iskolai tanulmányait szülővárosában és Fertőszéplakon, gimnáziumi tanulmányait a Pannonhalmi Apátság Soproni Bencés gimnáziumában folytatta.
A veszprémi Szeminárium elvégzése után, 1867-ben szentelik pappá és káptalani hivatalt kap Noszlopon. Ranolder János veszprémi püspök 1869-ben nevezi ki Sümegre segédlelkésznek, ahol 1874-ig végzi kápláni munkáját.
Felszentelt katolikus papként tevékenyen vett részt a magyar pálos kolostorok emlékeinek felkutatásában és szakszerű dokumentálásában. Jelentős szerepet töltött be a rajzoktatásban és a szakmai oktatásban, ezek módszereinek publikálásában. Aktív módon vett részt társadalmi és karitatív szervezetek létrehozásában és működtetésében, támogatásában.
A városi tanács felkérésére 1872-től a hittan tanítása mellett vállalja a szabadkézi rajz, a mértan és természetrajz oktatását, majd a matematika tanítását is. 1874-ben a püspök felmenti az egyházi teendők ellátása alól. 1876-ban megkapja a rajzoktatáshoz a főreáliskolákban szükséges képesítést. 1877-től a bécsi rajztani-egylet levelező tagja, a berlini rajztanár-egylet rendes tagja. 1878-tól az Országos Régészeti Társulat tagja. 1877-től 1888-ig a pápai reáliskola kinevezett igazgatója. Igazgatósága során jelentős támogatást és kedvezményeket nyújtott a szegényebb anyagi körülmények között élő tanulók támogatására. Oktatási elveit, rajztanítási módszereit 1877-től hazai és külföldi szaklapokban rendszeresen publikálja. Ez az év a műemlékekkel kapcsolatos tevékenységében is jelentős: 1877-től készíti első rajzait a tüskevári kolostor romjairól, melyeket számos felmérés követett. Ádám nemcsak a Dunántúlon, de azon kívül is értékes kutatómunkát végzett a műemlékek dokumentálásában. Munkái: Elefánt, Porva, Csatka, Patacs, Márianosztra, Nagyvázsony, Tálod, Pápa, Csáktornya, Budaszentlőrinc, Lakkfalva, Máriavölgy, Lesenceivánd- Uzsaszentlélek, Budaszentgyörgyvölgy, Salföld-Köveskút templomainak felmérései, amelyeket rendkívül igényes és pontos rajzokban rögzített. Az alaprajzok, metszetek és az építészeti részletek alapos rajzi és építészeti tudásról tanúskodnak.
A későbbiekben ismét lát el egyházi feladatokat is – 1888-ban Ajka, 1898-ban Pápakovácsi plébánosa, 1902-ben kanonok a pápai esperesi kerületben, 1906-tól veszprémi kanonok – miközben folytatja a mai szóval épített örökségi értékek megőrzésére irányuló tevékenységet is. Megalapítja a „Veszprémi Szépítő Egyesület”- et. Jelentős adományokkal támogatja Veszprém önkormányzatát. Talán egyik leginkább látványos munkája az, amelynek során irányítja a veszprémi székesegyház 1907-1910 között tartó, Aigner Sándor által tervezett restaurálási munkálatait, amelyekről rendszeresen beszámolókat közöl, majd két kötetben megírja a székesegyház és a restaurálási munkák történetét, amely mű napjainkban is forrásértékű.
1908-ban heövizi apát, 1911-ben segesdi, majd pápai főesperes. 1916-tól a Szent Pálról elnevezett deficientia igazgatója. 1924-től pápai prelátus, 1927-től őrkanonok, decembertől éneklő kanonok. Élete végén a Veszprém megyei Múzeum Egyesület elnöke.
1928-ben bekövetkezett halálával a magyar műemlékügy egy jelentős képviselőjét vesztettük el, miközben kortársai inkább úgy emlékeztek meg róla, hogy ő volt a „szegények atyja ". Élete, követendő példamutatás volt egyháza felé, az elmaradt szociális reformok miatt. Pedagógiai, történelmi munkái és művészettörténeti rajzai pedig tudományos és történelmi kutatásainknak felbecsülhetetlen forrásai.

Forrás: Molnár István: Emlékezés Ádám Iványra (1844-1928) in: A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 4. (Veszprém, 1965)

CSER ISTVÁN (1924 - 2013)

Érdeklődését, pályaválasztását alapvetően meghatározta a Százados úti művésztelepen töltött gyermekkor, ahol szobrászművész édesapja, Cser Károly lakása és műterme volt. Építészmérnöki tanulmányait 1942-ben kezdte meg, de a háborús évek miatt diplomáját csak később, munka mellett tudta megszerezni. 1949-től több tervezőintézetben dolgozott, az ÁÉTV-ben, majd a Típustervező Intézetben, de igazi hivatását a műemlékvédelemben találta meg, a VÁTI Műemléki Irodáján, ahol 1967-től 1984. évi nyugdíjazásáig volt alkalmazásban.

Műemléképületek helyreállítási, felújítási terveit készítette, a homlokzathelyreállítástól a funkcióváltással járó teljes alaprajzi és szerkezeti átalakításig. Tervei alapján újult meg több egri (Dobó u. 8.,10., Kossuth Lajos u. 19.), kőszegi (Kelcz Adelffy u. 2, Rajnis u. 1.) soproni (Várkerület 9,11,13,27.) és pécsi (Megye u. 11, Ferencesek utcája 4.) lakóház. Jelentősebb egyéb rendeletetésű helyreállítási munkái: Karcag, Zádor-híd, a debreceni Református Kollégium internátusi épülete, a debreceni „Serház" vendéglő, a sümegi Bíró Márton istálló, a bonyhádi szálloda, a soponyai Zichy-kastély. Tervei alapján készült Erdőtarcsa, Horpács, Zsámbok, Galgamácsa r.k. templomainak felújítása, az örkényi és horpácsi r.k. templom új liturgikus terének kialakítása, a dörgicsei templomrom konzerválása.

Részt vett a magyar kastély és kúriaállomány felmérésében, a vizsgálat módszertanának kidolgozásában. Felismerte a kataszteri térképek jelentőségét, és a vizsgálatot minden esetben a levéltári és szakirodalmi adatokkal támasztotta alá. Bejárta az országot, több mint 200 kastély és kúria felmérését, állapotvizsgálatát végezte el a Dunántúlon, Vas, Veszprém és Zala megyében, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Heves, Nógrád, Pest megye területén.

A tömbrehabilitációs munkákban is tevékenyen részt vett. Az ő munkája volt a pécsi (41. sz.) Nádor-tömb és a (43. sz.) Kossuth Lajos utcai tömb rendezési terve. Dragonits Tamással együtt készítették a Dunaparti Szállodatömb és a budai Várnegyed műemléki rehabilitációs terveit.

Műveltsége, sokoldalú szakmai érdeklődése, emberi tartása, szorgalma példát adott a fiatalabb kollégák számára.

Nyugdíjba vonulása után magántervezőként dolgozott. Az OMF és részben a Magyar Tudományos Akadémia megbízásából részt vett a „Magyarország Műemléki Topográfiája" sorozat Veszprém megyei kötetének munkájában. Az OMF és utódszervezetei megbízásából helyszíni adatgyűjtést végzett a műemlékjegyzék revíziójához. Saját felmérései alapján elkészítette az 1998-ban megjelent Fejér Megye Művészeti Emlékei – kistopográfia – kötet építészeti rajzait.

Még 80 évesen is komoly szakmai munkát végzett, jó kondícióját a rendszeres sporttevékenységnek, kiránduló szenvedélyének, természetszeretetének köszönhette.

Szakmai hagyatékát családja a műemlékvédelmi gyűjtemények részére adományozta. Építészeti tervei, tanulmányai, felmérései, fényképei értékes adatokkal szolgálnak az értékvédelmi vizsgálatokhoz és a hiteles műemléki helyreállításokhoz.

HAJNÓCZI GYULA (1920 - 1996)

Hajnóczi Gyula akadémikus, a BME Építészmérnöki Kar háború utáni történetének meghatározó alkotó és pedagógus egyénisége volt. Napjaink alkotó építész generációinak a többsége Hajnóczi ókori építészetet bemutató előadásain keresztül ismerte meg az antik építészet fontosságát, az építészet alkotófolyamatának örökérvényűségét.

Hajnóczi professzor 1920. április 5-én született Baján. Középiskolai tanulmányait a nagyhírű bajai Ciszterci Főreálgimnáziumban végezte. Az Érettségi után a Pécsi Erzsébet Tudományegyetem soproni evangélikus teológiai fakultására iratkozott be, ahol 3 szemesztert abszolvált. Olasz, magyar, művészettörténet szakos hallgatóként előbb Pécsett 1 félévet, majd Kolozsvárott 2 félévet hallgatott. A II. Világháborúban katonai szolgálatot teljesített, hadifogságból hazatérve 1946-ban iratkozott be az Építészmérnöki Karra, ahol 1950-ben szerezte meg diplomáját. Az egyetem elvégzését követően Rados Jenő professzor felkérését elfogadva, tanársegédként kapcsolódott be az építészettörténet oktatásába. Érdeklődése a Rados-tanszék középkori irányultsága helyett az ókori építészet felé fordult, ezért 1954-ben beiratkozott az ELTE Bölcsészettudományi Karára. Régész oklevelét 1958-ban szerezte meg. Bölcsészdoktorrá 1961-ben avatták.

Egyetemi karrierje tudományos munkásságával párhuzamosan teljesedett ki. 1955-67 között adjunktus, kandidátusi fokozatát 1966-ban szerezte meg. 1967-1978 között egyetemi docens, a tudományok doktora fokozat megszerzésének éve 1978. Egyetemi tanárrá szintén 1978-ban nevezték ki. Az MTA levelező tagjává halála évében, 1996-ban választották.

Kutatóként életművét végigkísérte az építészeti tér értelmezésének a problematikája. Bölcsészdoktori értekezésében az antik térformákat és térkapcsolatokat vizsgálta, kandidátusi értekezésében a térszemlélet fejlődését írta le az ókor építészetében. Kutatásainak betetőzéseként, önálló térelméletet alkotott akadémiai doktori disszertációjában, ahol az építészeti alkotás objektív értékelésére tett kísérletet az építészeti tér analitikus elméletének a megalkotásával. Értekezését könyv formában az Akadémiai Kiadó magyarul és németül is megjelentette.

Életeleme az oktatás és a tervezés, az antik emlékeknek a nagyközönség számára is érthető, megérthető bemutatása volt. Oktatóként előadásait építészeti alkotásai hitelesítették. A ’60-as években elindult, a római kori maradványok méltó bemutatását célzó fejlesztési programok meghatározó, szinte egyedüli helyreállító építésze volt. Aquincum, Gorsium, a szombathelyi Isis szentély bemutatása mind alkotó fantáziáját tükrözik. Munkáiba rendszeresen bevonta legtehetségesebb hallgatóit. Helyreállító építészként és régészként alkalma volt a legapróbb részletekig feltárni az ókori mesterek alkotómódszerét. Ezt a speciális ismeretanyagot felhasználta az oktatásban is. Tudását a mind a mai napig használt ókori építészettörténet tankönyvben foglalta össze, amelyért 1968-ban Ybl Miklós díjat kapott. A tankönyv Németországban is megjelent a rendszerváltás idején. Oktatói, tudományos és építész alkotó munkásságát 1990-ben Kossuth-díjjal is elismerték. A Műegyetemen eltöltött 35 éves munkásságát az egyetem Emlékérem odaítélésével honorálta 1985-ben. 2013-ban, születésének évfordulója óta az Aquincumi Múzeum egyik általa tervezett épületén elhelyezett emléktábla örökíti meg munkásságát az utókor számára.

Közel másfélszáz publikációja 8 könyve őrzi mindmáig frissen ható gondolatait.

A közgyűlés végén, Fejérdy Tamás javaslatára, a közgyűlés egyhangúlag, ellenszavazat és tartózkodás nélkül az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tiszteletbeli tagjává választotta C. Harrach Erzsébetet, aki azt pályáját felidéző rövid beszéddel köszönte meg.

A közgyűlést követő ebéd után, Szabó Imre városi főépítész vezetésével rövid városnézésre - tematikus sétára, majd azt követően Visy Zsolt vezetésével az INTERCISA Múzeum megtekintésére került sor.

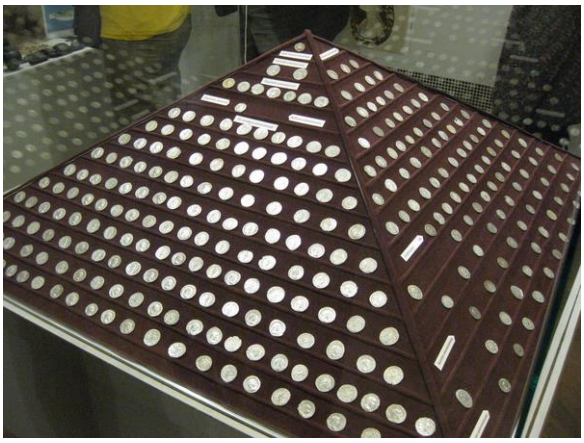

Ennek folytatásaként, a dunaújvárosi helyszínhez kapcsolódó témákkal került megrendezése a közgyűléseinket követő szokásos délutáni szakmai konferencia.

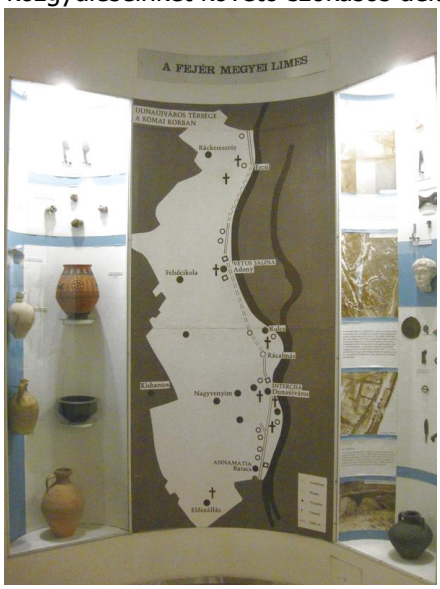

Az egyik téma Intercisa, azaz a hely római kori előzménye, és tágabb értelemben a készülő világörökségi felterjesztéshez, a Római Birodalom Határai – Ripa Pannonica szakaszával foglalkozott, a másik pedig „a szocialista realizmus és a szocialista modern" építészet emlékeivel, az európai trendekhez kapcsolódott.

A Dunaújvárosi helyszín köré szervezett szakmai program a közgyűlést megelőzően Intercisa romterület megtekintésével kezdődött. Ekkor a résztvevők Visy Zsolt szakavatott vezetése mellett ismerkedhettek meg a feltárt maradványokkal - a helyszíni sétát a délutáni programban az Intercisa Múzeum kapcsolódó emlékanyagának megtekintése, majd a konferencián további képekkel illusztrált szakmai előadás egészített ki, szintén **Visy Zsolt** miniszteri biztos előadásában.

A második témakör körbejárása szintén helyszíni sétával kezdődött, **Szabó Imre** városfejlesztési igazgató, városi főépítész vezetésével került sor a városközpont tematikus bejárására, az ötvenes évek műemléki épületeinek a megtekintésére, amihez délutáni előadásában *Dunaújváros építészeti emlékeit* mutatta be Bemutatójában szó volt a város területén található történeti építészeti emlékekről, és a XX. század második felének értékes épületeiről egyaránt. Főépítész úr külön kiemelte a műemléki védettség alatt álló szocreál épületeket.

A témához kapcsolódóan további előadások hangzottak el:
Prakfalvi Endre *A szocreál Magyarországon* című előadásával a társadalom bemutatásán keresztül a korszak általános hazai építészeti jellegzetességeire hívta fel a figyelmet.
Veöreös András *A szocreál és a szocmodern építészet emlékeinek védelme* címmel tartott előadást, melyben a XX. század második felében épült épületek védelmének nehézségeit elemezte a védendő épületek kiválasztásától kezdve a védettség társadalmi beágyazottságának kérdéséig**.**
Kuslits Tibor *A szocreál Dunaújvárosban* című prezentációjában beszélt a város kialakulásának körülményeiről, a városszerkezetről, az épületeken megjelenő különböző építészeti stílusokról és az eredeti városszövet-, valamint az épületek erodálódásáról.

Beszámoló
a 16. „Kemer Underwater Days" rendezvénysorozatról (Törökország)

2017. május 19. és 21. között az Antalya melletti Kemerben 16. alkalommal rendezték meg a „Kemeri víz alatti napokat". A helyszín választása nem véletlen, mivel a térség Törökország egyik fontos turisztikai régiója, ahol a hagyományos vízparti tevékenységek mellett egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a természeti és a kulturális értékekhez kapcsolódó programok, így a búvárkodás is. A rendezvényen a Selçuk Egyetem és a török Kulturális Minisztérium meghívására, a meghívó fél költségén vettem részt.

A program keretében a víz alatti természeti és kulturális örökséget bemutató időszaki kiállítás nyílt a Selçuk Egyetem Víz alatti Régészeti Központjában. 20-án a DAN (Divers Allert Network) és a helyi búvárszövetség támogatásával víz alatti fotós versenyt tartottak, melynek kiemelt témája volt az örökség (a versenyen neves német, olasz és orosz fotósok is részt vettek). A merülés helye Tekirova üdülőfalu szomszédságában a Három-sziget mellett volt, ahol a sekély, sziklás aljzaton római amforák és más leletek (pl. kőhorgony) találhatóak, mivel évszázadokon keresztül horgonyzóhelyként használták a szigetek körüli védett vizet. A merülési helyre az egyetem saját (!) kutatóhajóján jutottunk el (a Víz alatti Régészeti Központ az UNESCO által elismert nemzetközi kutatóhely, illetve az UNITWIN hálózaton keresztül egyetemközi képzési helyszín). A török kollégák lehetővé tették, hogy a külföldi kutatók is csatlakozhassanak a merülőkhöz, így lehetőség nyílt a víz alatti régészeti terület meglátogatására.

A Selçuk Egyetem és a Lengyel Tudományos Akadémia régészeti együttműködése keretében zajló Isztambul környéki (Küçükçekmece-tó partja és medre) topográfiai és építészeti kutatás, ásatások eredményeit összefoglaló tudományos ülésre is meghívást kaptunk. A lelőhelyen a bizánci időszak kikötői, kereskedelmi tevékenységhez kapcsolódó épületek, leletek kerültek elő, amelyeket a Bizáncba látogató idegenek, elsősorban északi hajósok jelenlétéhez kapcsolnak. A víz alatti régészetre tekintettel Karolina Trusz bemutatta a Varsó térségében az utóbbi években megtalált, jelenleg is kutatott középkori és újkori fa hajóroncsokat. Egyeztettünk a jövőbeli kutatási együttműködés lehetőségéről.

A konferencia zárónapján az ICOMOS víz alatti régészeti munkacsoportjával (ICUCH) közösen egy az örökség és a fenntartható turizmus kapcsolatát, lehetőségeit vizsgáló kerekasztal beszélgetést tartottunk, amelyen az ICUCH tagjaként, mint felkért előadó gondolatindító előadást tartottam a folyami régészet kihívásairól és a turizmushoz való kapcsolódás lehetőségéről.

A hazai példákat felhasználva bemutattam, hogy a folyami lelőhelyek közvetlen turisztikai hasznosítása a hagyományos búvárturizmus keretében nem lehetséges. Kiemeltem, hogy a jelenleg is létező digitális dokumentációs technikák, valamint a 3D modellezési lehetőségek, a virtuális valóság generátorok lehetővé teszik, hogy korábban nem létező, virtuális technikákkal nyújtsunk víz alatti örökséghez kapcsolódó élményt turistáknak (VR szemüvegek, 4D mozi, kronoszkóp, kinect stb.). A kísérleti régészeti rekonstrukciók szintén lehetőséget teremtenek a víz alatti régészet eredményeinek társadalmasítására. Elmondtam, hogy Ráckevén tervezzük hasonló jellegű projektek indítását, illetve megkezdtük a szükséges együttműködések kialakítását. Az ICUCH tervezi egy ajánlás megszövegezését a fenntartható víz alatti turizmushoz kapcsolódóan, ennek első tervezetét a jelenlévők összeállították, továbbgondolásra megosztották a munkacsoport jelen nem lévő tagjaival.

A május 20-i szakmai megnyitón Hakan Öniz professzorral közösen bejelentettük, hogy a ráckevei Árpád Múzeum és a Selçuk Egyetem Víz alatti Régészeti Központja stratégiai együttműködési megállapodást írt alá, amely érinti a közös kutatási projektek indítását, kiállítások, konferenciák szervezését, tudományos munkák közös megírását. Első közös tevékenységünk valószínűleg a Küçükçekmece-tó kutatásához fog kapcsolódni, mivel segítséget tudunk nyújtani a víz alatti építmények szonaras mérésének feldolgozásában. Egyetemközi kapcsolatok fejlesztéséről (hallgatók és oktatók cseréje) is egyeztettünk, amelyben terveink szerint a magyar partner a Pázmány Péter Katolikus Tudományegyetem Régészeti Intézete lenne.

Lehetőség nyílt megbeszélésekre a jelenlévő olasz, orosz és ukrán kollégákkal is, akik jelezték érdeklődésüket a magyarországi együttműködésre. A Kijevi Egyetem Régészeti Intézete és az Árpád Múzeum közötti megállapodás szövegének tervezete már megküldésre került az ukrán partnernek, a lengyel kollégák is jelezték, hogy számukra is küldjünk megállapodásra javaslatot.

Tóth J. Attila

Beszámoló az Europa Nostra rendezvényéről
Turku, 2017. május 11-15

Az Europa Nostra idei tavaszi rendezvényét Turkuban tartotta. A finn helyszín aktualitását az adta, hogy Finnország idén ünnepli függetlenségének századik évfordulóját. A konferencián az Europa Nostra tanácsának tagjaként vettem részt; költségeimet a Hans de Koster-alapítvány fedezte.

Az összejövetel tudományos konferenciával kezdődött, melynek témája a hajóépítés, tengerészet építészeti öröksége volt: világító tornyok, hajóépítő műhelyek, raktárak építészete és megőrzése, a funkciójukat vesztett épületek újrahasznosítása.

Ezután került sor a közgyűlésre Denis de Kergorlay, végrehajtó elnök és Sneška Quaedvlieg-Mihailović, főtitkár vezetésével. A közgyűlés elfogadta az éves beszámolót, az elmúlt évi költségvetési beszámolót és a következő évi költségvetés tervezetét, majd tagokat kért fel újonnan vagy újra.

További témák voltak: a civilek bevonása a döntéshozatalba, az örökség megismertetése és megszerettetése a fiatalabb generációkkal, a műemléki értékek megismertetése minél szélesebb körökben, a funkciójukat vesztett értékes épületek (elsősorban ipari, katonai, egyházi emlékek) hasznosítása, a fenntartható kulturális turizmus elősegítése, a helyreállítások színvonalának emelése, a kézművesipar oktatása stb.
Az újabb kampányok „Europe for Culture", „Europe for Heritage" néven indulnak. A kerekasztal-beszélgetés elsősorban a 2018-as Európai Kulturális Örökség Évéről szólt, amely nagy esélyt adhat az ügy népszerűsítésének. A helyi egyetemen tartott fórum a civilek a döntéshozásba való bevonásáról szólt.

Az Európa Nostra díjak kihirdetése egy hajóipari gyártócsarnokból kialakított hatalmas előadóteremben volt. A díjazottak tízperces előadásokban mutatták be munkájukat. A helyreállítások között magyar ezúttal, sajnos, nem volt; díjat kapott viszont Kallós Zoltán, a kiváló erdélyi néprajzos. Néhány nappal később kaptuk az igen örvendetes hírt, hogy a közönségdíjban is ő részesülhetett.

A helyreállítások kategóriájában díjazottak programját Fani Mallouchou-Tufano, a zsűri görög elnöke vezette. Bevezetője és a megítélt díjak szerint a zsűri hasonló szellemben működhet, mint a mi ICOMOS-díjunké. Az elismerést elsősorban gondos épületrestaurálással érdemelték ki a díjazottak. Egyes épületrészek rekonstrukciója csak hiteles másolat létrehozása esetén fogadható el, régészeti emlékek esetében azonban csak az anastylosist fogadja el a zsűri helyes megoldásként. A zsűri nagyra értékelte a kiegészítések kortárs építészeti megfogalmazását. A fölöslegessé vált építmények új funkcióval való megtöltését szintén fontos szempontnak ítélték, és természetesen nagyra tartották a helyi közösség bevonását is.
A díjazottak:
A horvátországi Stari Brod belül gazdagon kifestett fatemplomának restaurálása magas színvonala mellett a helybéliek közreműködésével keltette föl a zsűri figyelmét. A csehországi Kuks kastély-együttese a parkját is érintő helyreállításának, és új idegenforgalmi és oktatási funkciójának köszönheti díját. Karthaia romjainak bemutatása a görög Kea szigetén az anastylosis, a vonzó rombemutatás szép példája. Gondos kutatás, a káros beavatkozások eltávolítása és alapos helyreállítás jellemzi a rodoszi nagymesteri palota bástyájának felújítását. Róma emblematikus Cestius-piramisa igen körültekintő restaurálásában japán tudósok is részt vettek. A legkülönlegesebb beruházás a Bergen és Oslo közti egykori királyi út igen vadregényes tájon át vezető, szinte teljesen elpusztult szakaszának felújítása volt. Az építtető ebben az esetben a norvég közutak kezelője volt; a felújítási munkákban, szárazon rakott kőfalak építésében nepáli serpák segítségét is igénybe vették. A portói Clérigos közösség temploma az ingó és ingatlan emlékek integrált és különleges technikákat is igénylő restaurálásával és egyúttal új idegenforgalmi célpont kialakításával vívta ki az elismerést. Az

erdélyi Balázsfalva 1930-as években készült kulturális központjának tűzvész utáni felújításának minimalista módjával érdemelte ki a díjazást. A mallorcai Enderrocat erődjének szállodaként való helyreállítása jó példa a használaton kívül került épületek új funkcióra való sikeres alkalmazására. Az új építészeti hozzátételek közül messze kiemelkedett a burgosi San Juan kolostor, amely esetben a romokat restaurálták, föléje kortárs védőtető került, így a hely rendezvényeknek adhat helyet. Az isztambuli Ali pasa fürdő elhagyatottságát földrengés is súlyosbította. A helyreállítás eredményeként nemcsak a szerkezeti megerősítés történt meg, de visszaállt a fürdő egykori térrendszere és nem utolsó sorban használhatósága is. A Derwent Valley világörökségi helyszín látogatóközpontja egy olyan épületben kapott díjat érdemlő elhelyezést, amelyet angol kollégák jó másfél évtizeddel ezelőtt erősen veszélyeztetett, pusztuló épületként mutattak meg az akkori OMvH (a fiatalabbak kedvéért: Országos Műemlékvédelmi Hivatal) küldöttségének.

Mint minden ilyen összejövetelnek, ennek is lényege a kapcsolatépítés, a régiek fölelevenítése és újabbak létrehozása. A díjazottak a bemutatkozás után egy-egy asztalt kaptak, ahol hosszabb beszélgetésekbe lehetett velük bocsátkozni. A konferencia résztvevőinek jelentős hányada jól ismeri a hazai helyzetünket, sokan aggodalommal érdeklődtek az egykor méltán nagyhírű és megbecsült műemléki szervezetünk mai sorsáról.

A találkozó a Szt. Mihály templomban rendezett nagy díjátadási ünnepséggel zárult Placido Domingo, az Europa Nostra elnöke és Navracsics Tibor, az Európai Bizottság kulturális, oktatási, ifjúságpolitikai és sportügyi biztosának részvételével. Ekkor tudhatta meg a közönség, hogy a fenti díjazottak közül nagydíjat Balázsfalva, Burgos, Kuks, és a norvég királyi út kapott. Sajnálatos, hogy ezen az eseményen – többekhez hasonlóan - már nem lehettem jelen, ugyanis a program a szervezés során átszerveződött, így a konferencia résztvevőinek egy része már nem tudott változtatni utazásán.

A konferencia során a részvevők több helyi értékes épületet ismerhettek meg a rendezvények helyszíneként és vezetett sétákon. A Forum Marinum épületegyüttese tengerészeti múzeumként működik a funkció nélkül maradt hajóépítő műhelyek és raktárak átalakításával. (Megjegyzendő, hogy itt volt az első napi vacsora is, ahol a spárgával körített húsokhoz pannonhalmi Tricollis Cuvée-t kínáltak.) A másnapi fogadás helyszíne a városi könyvtár volt. A régi könyvtárépület tíz évvel ezelőtti bővítését a sajátos, udvar köré szervezett alaprajz, az igen tágas, többszintes belső tér, a visszafogott anyaghasználat, és az egyszerű, de kifinomult részletek jellemzik. A záró nagy ünnepséget a Szt. Mihály templomban rendezték. A neo-gótikából a nemzeti romantikán át a szecesszióba hajló épületet Lars Sonck tervezte. Ez az építészet érzékelhetően Kós Károly tevékenységének is egyik ihlető forrása volt.

A szervezett városnéző séták bemutatták a város folyóparti beépítését, a 19. századi tűzvészt túlélő néhány épületet, faházakat, klasszicista beépítést. Felhívták a figyelmet, hogy a túlparti, 1970-es években épült épületek is műemléki védettségűek – efféle épületek a hazai nagyközönség körében csak erős idegenkedést váltanának ki.

Alvar Aalto két épületét is láthattam; az egyikben ő maga is lakott turkui éveiben. Harcostársa és barátja Eric Bryggman szerteágazó és bőséges tevékenységével több helyütt is találkoztunk. A Pansio nevű kertváros hajóépítő munkások számára készült lakótelep, amely nem éppen gazdag években, 1946-48 közt épült. A faházakból álló védett együttes műszakilag és műemlékileg egyaránt igen jó állapotú. A hasonló helyzetekben itthon megszokott igénytelen ablakcserék, utólagos hőszigetelések, tetőtér-beépítések, az eredeti rendet torzító sufnik és garázsok Turkuban ismeretlenek.

A szovjet bombázás következtében megsérült vár helyreállítása is Bryggman munkája. A legreprezentatívabb gótikus terek akkor elpusztult boltozatát rekonstruálták, de az új előcsarnok kialakítása és a tetőtér-beépítés az 50-es évek modernizmusának felfogásában készült, és a múzeumi funkciónak megfelelően. A szintén modern, de érzékeny belsőépítészet terveit Bryggman lánya, Karin készítette.

Építészeti szempontból turkui tartózkodásom fénypontja a konferencia és a város zajától távol ért, amikor egy órás gyalogsétával eljutottam a gránitfallal körülvett, fenyőkkel benőtt temetőbe, ahol Bryggman 1941-ben, háborús évben fölszentelt temploma áll. A templom „másfélhajós", diadalíve szabálytalan, tere aszimmetrikus, fénnyel átjárt, mégis intim, esendő, mégis felemelő.

A hivatalos program kiegészítéseként áthajóztam Észtországba, meglátogatva Tallinnt és ottani régi jó kollégáimat. Észtország közismerten hatalmas utat tett meg, hiszen első alkalommal még szovjet szocialista köztársaságként, és ennek megfelelő szinten ismertem meg, manapság pedig bőséggel lenne mit tanulnunk tőlük. Irigykedve használtam köz-wifi hálózatukat és chip-kártyás villamosjegyüket. Műemléki szempontból a legkiemelkedőbb a hajózási múzeumuk meglátogatása volt,

amelyet egy hatalmas hidroplán-hangárból alakítottak ki. A hangár 1910-ben épült a cári orosz hadi tengerészet számára, dán mérnökök tervei alapján. Három darab, harminc méteres, négyzet-alaprajzú boltszakaszból áll össze, amelyeket tíz centiméter vastagságú vasbeton-héj alkot. A nemrégiben még rendkívül lepusztult épület felújítását a helyi KOKO építészeti iroda tervezte. Az itt elhelyezett közlekedési múzeumi funkció igen népszerű, és méltán kapta meg nemrégiben az Europa Nostra díját.

Arnóth Ádám

A Kulturális örökség megőrzése & fenntartható turizmus

Szimpózium és workshop - Firenze 2017. május 18-19.

Az ICOMOS Kulturális Turizmus Nemzetközi Szakbizottsága által rendezett eseménynek az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság jogi tagja, a Romualdo Del Bianco Foundation adott otthont. A szimpózium során a szakbizottság tagjai és a meghívottak az ICOMOS 1999-es közgyűlése által Mexikóban elfogadott Kulturális Turizmus Karta tartalmi elemzése alapján, annak mai aktualitását vizsgálta azzal a céllal, hogyha szükséges, kezdeményezze a karta módosítását, vagy új karta megfogalmazását az ICOMOS következő (2017. decemberi) közgyűlésén.

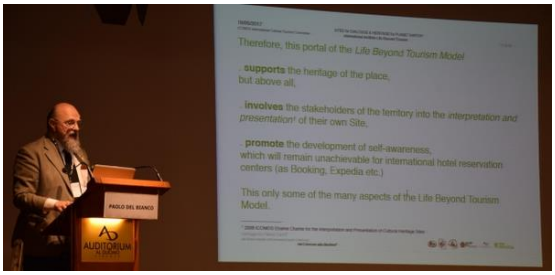

A résztvevőket köszöntötte Paolo Del Bianco, az alapítvány elnöke, aki a téma fontosságát hangsúlyozva röviden beszámolt az alapítványnak a témát érintő sikeres nemzetközi oktatási programjairól is. A kétnapos munkát a szakbizottság elnökének (Sue Millar) helyzetelemzése, valamint Jin-Yung Woo az UNWTO (ENSZ Turisztikai Világszervezte) turisztikai tanácsadójának és Peter Debrine az UNESCO WHC (Világörökségi Központ) fenntartható turizmus projektjének főmunkatársa vezette be. Emellett számos esettanulmány is elhangzott. Az előadásokat követő hozzászólások után mindkét napon kiscsoportos munka zajlott. A konferenciát és a workshopok munkáját Sue Millar szakbizottsági elnök és Jaturong Pokharatsiri alelnök irányította.

A tanácskozás végén egyhangú volt a vélemény, hogy a turizmus létező problémáit, mint például az örökséget is erősen érintő tömegturizmus káros hatásait nem tudja az ICOMOS megoldani, de ugyanakkor kötelességünk az örökségi értékek megőrzésével kapcsolatos ismeretek minél szélesebb körben történő elterjesztése, és az örökségi értékek hamisítás nélküli, közérthető bemutatása. Ebből a szempontból is áttekintve a kartát az volt a résztvevők következtetése, hogy a karta szövege ma is aktuális, és az abban lefektetett elvek ma is érvényesek. Azonban szükséges, hogy minden eszközzel elősegítsük a turizmusban résztvevő különböző szektorok dialógusát és a karta elveinek minél szélesebb körben történő megismertetését és megvitatását. Nagy kérdés, hogy ennek a fontos és nemes célnak a megvalósításában kik lesznek, lehetnek és akarnak a partnereink lenni – a különböző területeken tevékenykedő örökségi szakemberek, turisztikai szakemberek, politikusok, a turizmus által érintett közösségek, civilek stb? Valószínű, hogy ezek külön-külön és együtt is! A választ nem tudtuk egyértelműen megfogalmazni. Azonban úgy határoztunk, hogy mindenképpen hasznos lehet, ha megfogalmazzuk a karta alkalmazását segítő vezérfonalat. Ennek érdekében megalakult egy háromfős szerkesztőbizottság (Celia Martínez Yáñez ICOMOS Spain, Issa Torres Fenntartható Turizmus Nemzetközi Igazgatósága, Cecilie Smith-Christensen ICOMOS Norway), amelyet (Jim Donovan ICOMOS USA) irányít.

Kovács Erzsébet

VAJDASÁGI RAZGLEDNICÁK II.

Az ICOMOS Népi Építészeti Szakbizottsága 2015-ben elhatározta, hogy az akkori, bácskai és szerémségi tanulmányutunkat követően újra ellátogatunk a Vajdaságba, Szerbiába, és folytatjuk tematikus műemléki túránkat. 2017. június 2-4. között vállalásunknak megfelelően nyolcan elindultunk Bánátba (Bánság) felfedezni a népi és egyéb műemlékeket, településeket, a hely szellemét.

Utunk elején néhány kilométer után már meg is álltunk **Melence** (*Меленци/Melenci*, *Melenze*) község határában, ahol egy szélmalom árválkodott vitorlájától megfosztva a szántóföld közepén, ami ugyan védett műemlék, állapota azonban korántsem tükrözi ezt. Tanulmányútjaink során nem csak a tájházakat és paraszti múlt emlékeit vesszük sorra, hanem más, az adott terület kutúrája szempontjából meghatározó épített örökséget is, ezért **Elemér** (*Елемир/Elemir*, *Elemer*) községet sem hagyhattuk ki, ahol a katolikus templom kriptájában Kiss Ernő aradi vértanúra emlékeztünk.

A melencei szélmalom

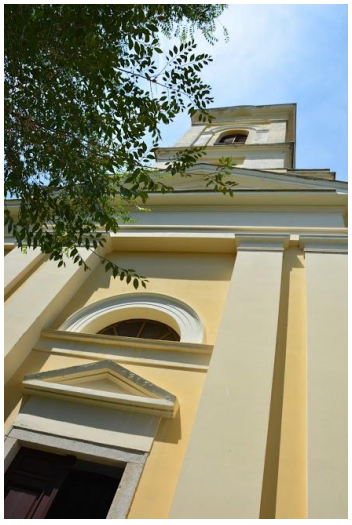

Elemér, római katolikus templom

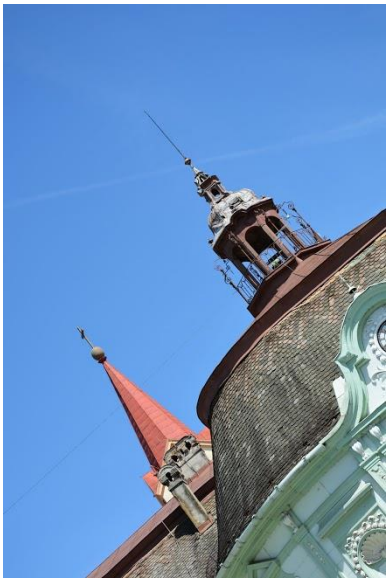

Nagybecskerek, a városháza és a katolikus templom

Nagybecskerek (*Зрењанин/Zrenjanin*, *Großbetschkerek*, *Becicherecu Mare*), Torontál vármegye egykori központja igazi csemegének bizonyult a végeláthatatlan síkság közepén, ahol értő szakvezetés mellett megismerhettük a város múltját, alakulását és a bánáti, vagyis jugoszláv városrendezés törekvéseit, eredményeit, amelyek főként 1960 és 1980 között valósultak meg. Nem sok különbséget tapasztaltunk a hazai viszonyokhoz képest, hiszen itt is az volt a cél, hogy egy-egy műemlék meghagyásával úgymond alaposan megtisztítsák a történeti városközpontot és lehetőleg a közepére biggyesszenek egy magas házat. Itt még azzal is megfejelték a városrendezést, hogy korábban a városközpontot átszelő természetes vizekből tavat, azaz pangó szúnyogtelepet varázsoltak. Becsületükre legyen mondva, azért a hidak egy részét megtartották. A városrendezési anomáliákat elsimította a hangulatos ebéd, ahol a menü, mint általában, pljeskavica és jéghideg sör volt.

Muzslyán (Мужља/*Mužlja*, *Muschla*) csak egy pillantást vetettünk a neogót templomra és a plébános úr, Kalapis Stojan vezetésével átvonultunk **Écskára** (*Ечка/Ečka*, *Ecica*, *Etschka*), ahol az ortodox pap, Boloban Goran szakszerűen ismertette a kiemelt műemlék templom történetét.
A 18. századi vert falú, zsindelyborítású templom különleges státuszt foglal el a szerbiai műemlékek között, bár egy alapos restaurálás és szerkezet megerősítés ráférne az épületre.

Écska, ortodox templom külső

Écska, római katolikus templom

A községben még megnéztük a Lázár család alapította római katolikus templomot, melynek méretei arról tanúskodnak, hogy egykor szebb napokat ért meg a magyar és német ajkú katolikus közösség, és a település is virágzott a nemesi család igazgatása alatt, hiszen a templom mellett helyezkedik el a család egykori kastélya, hatalmas kerttel, amely ma szállodaként üzemel.

Erzsébetlak (*Lízika, Бело Блато/Belo Blato*, *Elisenheim*) magyarok, szlovákok, bolgárok, szerbek, egykor németek és még ki tudja hány nemzetiség lakta községben végre egy „igazi" tájházat nézhettünk meg. Az oromzaton díszelgő 1866-os felirat könnyen megtéveszthetti a laikus látogatót, de szakbizottságunk hamar felfedezte, hogy itt bizony egy kegyes csalásról van szó, hiszen az egész portát nem olyan régen építették a semmiből és fejlesztik a mai napig. A tájház és a melléképületei mind-mind eredeti analógiák alapján készített új építmények. Összességében azonban nem kelt rossz hatást és arra bőven jó, hogy hirdesse a helyi összetartozást és a múlt szeretetét. A helyiek a hagyományok és őseik életmódjának bemutatásával és népszerűsítésével próbálják odacsalogatni a látogatókat, és ezáltal fellendíteni a falu igen rossz lábakon álló gazdasági életét.

Erzsébetlak, tájház külső és udvar

Erzsébetlak, tájház külső és udvar

Az éjszakát Erzsébetlak közelében a Császár-tó természetvédelmi területe peremén töltöttük, majd szombaton folytattuk utunkat dél felé.
Újabb két kastély következett, **Kanakon** (*Конак/Konak*, *Konak*) a Dániel, **Istvánvölgyön** (*Хајдучица/Hajdučica*, *Heideschüte*) pedig a Damaszkin-Dunđerski kastélyt tekintettük meg.

Kanak, Dániel kastély

Istvánvölgy, Damaszkin-Dunđerski kastély

A kastélyok ugyan nem látogathatóak, de az épületek és parkjaik jó állapotban vannak, és betekintést engednek az egykor virágzó torontáli nemesi világba.

Ürményházán (*Јерменовци/Jermenovci*, *Ürmenhausen*) a kedves házigazdák, Móricz Elvira és Róbert mutatták be a község látnivalóit és kiemelten azt az épületet, ahol rövid időn belül tájházat kívánnak létesíteni. A 19. század elején Szeged környéki dohánykertészekkel betelepített falu életét napjainkban a kivándorlás, az elnéptelenedés fenyegeti, de a helyiek nagy erőfeszítések árán folytatják, amit őseik elkezdtek, művelik a környék jó minőségű szántóföldjeit, és ápolják hagyományaikat. Szívesen emlékeznek meg a hírhedt betyárról, Rózsa Sándorról, aki többször is megfordult a faluban, és a hozzá kötődő népballadák még ma is élnek a településen.

Ürményháza jövendőbeli tájház

Versec, városháza

Versecen (*Вршац/Vršac*, *Werschetz*, *Vârşeț*) ismét szembesülhettünk a „modern” városrendezési törekvésekkel, bár koránt sincs elrontva úgy a település, mint az előzőekben látott társai. Igazi kisvárosi hangulattal találkoztunk és még érződött a Monarchia szele. Igazán válogathattunk a templomokból, polgárházakból és megkapó műemléki részletekből, főként a díszes kocsibehajtókból. Itteni látogatásunkat a városka fölé magasodó vár lakótornyában fejeztük be.

Feszes programunkat **Temeskutason** (*Гудурица/Gudurica*, *Kudritz*) egy kitűnő családi pincészetnél sikerült feloldani. A környéken most újraéledő borászati törekvésekről házigazdánk, Nedin Josif számolt be, miközben válogatott kitűnő borait kóstolgattuk. A borkóstolás után még azért hősiesen végigbotorkáltunk a község nevezetességei között.

Fehértemplom (*Бела Црква/Bela Crkva*, *Weißkirchen*, *Biserica Alba*) nem akármilyen jelentőséggel bírt a Monarchia idejében, hiszen szinte a katonák építették és komoly határőr város lett a településből néhány éven belül. A kisvárosi hangulatot szinte még érintetlenül őrzik az épületek, terek és utcák, akár azt is megkockáztathatnánk, hogy világörökségi helyszínné váljon a település.

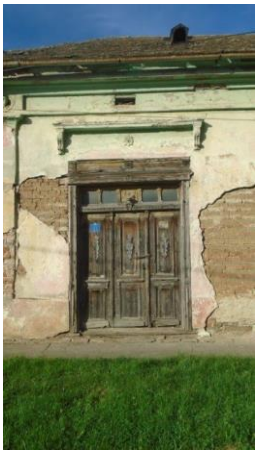

Temeskutas, régi fa kapu

Fehértemplom, látkép

Fehértemplom, részlet

Kevevárán (*Ковин/Kovin*, *Cuvin*, *Temeschkubin*) átrobogtunk, azért egy pillantást vetettünk a valamikor szebb napokat megélt várra, melyből napjainkra szinte alig maradt valami, és csak az értő szemek fedezhetik fel, hogy az adott helyen a múltban egy épület, egy vár állt.

Kevevára, várrom

Székelykeve, tájház

Székelykevén (*Скореновац/Skorenovac*, *Skorenowatz*) időztünk egy kicsit, ahol a polgármester, Pirkov Ilija és a plébános, Csipak Csaba fogadták a delegációnkat. Itt is egy „megépített" tájház és kiállítás szólt az élni akarásról és a közösség együtt tartásáról. Nem volt könnyű sorsa soha az itt élő népeknek, hiszen a távoli helyekről történt betelepítések után (Andrásfalva, Istensegíts, Fogadjisten, Hadikfalva, Józseffalva) árvízek, háborúk, ország váltások, napjainkra pedig az elvándorlás tizedeli a múltjához és anyanyelvéhez még ragaszkodó lakosságot.

Már a harmadik napja bolyongtunk és Pünkösd vasárnapja lévén valahogy haza is kellett jutnunk. Az útitervünkben szereplő Pancsovát (*Панчево/Pančevo*, *Pantschowa* vagy *Banstadt*, *Panciova*) így sajnos kihagytuk, vagyis járművünkkel csak végigsuhantunk a városon, vetettünk egy pillantást a katolikus templomra, ahol éppen bérmálkozásra készülődtek, valamint távolról megnéztük a Temes partján lévő ipari épületeket is, majd elérkeztünk utunk utolsó állomásához **Antalfalvára** (*Ковачица/Kovačica*, *Kovačica*, *Coväciţa*, *Kowatschitza*), ahol a szlovák naív népművészeti központot tekintettük meg utolsó erőnkkel. Nagyon dicséretes az itteni szlovák közösség törekvése, aki a vajdasági szlovák kultúrát népszerűsíti világszerte, igen jó eredménnyel.

Antalfalva, naiv művészeti központ

Milyen következtetéseket vonhatunk le a három napig tartó tanulmányutunkon látottakból? Azt, hogy a terület a műemlékesek, kutatók számára aranybánya, egy többnemzetiségű terület megfagyott múltja, egy kis világvégi hangulattal keverve, és nekünk egyszerűen folytatni kell Bánát további feltárását! Vagy két év múlva következzék a Fruska Gora?

Szakmai kirándulásunk nem jöhetett volna létre az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület és az NKA segítsége nélkül, ezért köszönet érte!

Kerner Gábor és Szilágyi Mária

Beszámoló

az ICOMOS Európai Nemzeti Bizottságai elnökeinek regionális üléséről Berlin (Németország), 2017. június 4-5

Ahogyan az az utóbbi években már megszokottá, hagyományossá, sőt elvárttá vált, az ICOMOS különféle testületi csoportosulásai körében megnőtt a regionális csoportok együttműködésének a szerepe, és ez továbbra is hangsúlyosan érvényes az Európai Régióra. Az évente két alkalommal megszervezett esemény, a régió nemzeti bizottsági elnökeinek a találkozása, tanácskozása közül az egyik hagyományosan az ICOMOS Tanácsadó Testülete (Advisory committee / Comité consultatif, a továbbiakban: ADCOM) éves üléséhez kapcsolódott és kapcsolódik. Ez ugyanakkor csupán néhány órás, legfeljebb félnapos alkalom a régiót illető legfontosabb, illetve leginkább időszerű kérdések számbavételére, megbeszélésére.[1]

A berlini ülés tehát azoknak a regionális üléseknek a sorába tartozik, amelyekre év közben többnyire nyár elején kerül sor, meghatározott programjukban – a szervezeti jellegű napirendi pontok mellett, illetve azok után – fontos szerepet kap egy-egy kiválasztott téma körüljárása, megvitatása is. Az ICOMOS Német Nemzeti Bizottság[2], személy szerint annak elnöke, Prof. Jörg HASPEL és elnökhelyettese, Dr. Christoph MACHAT meghívására gyűltünk tehát össze Berlinben, az ICOMOS Német Nemzeti Bizottságnak, illetve a Titkárságának is otthont adó Nicolaihaus-ban (Berlin, Brüderstrasse 13, a „Mitte" kerületben), amely a Német Műemlékvédelmi Alapítvány berlini székháza (Berliner Sitz der Deutschen Stiftung Denkmalschutz).

A regionális üléseket nem a vendéglátó nemzeti bizottság, hanem hagyományosan az „illetékes", azaz az európai ICOMOS alelnök hívja össze hivatalosan, és ő is vezeti végig a programot, a mi esetünkben tehát ez alkalommal is (a három éves megbízatásának lejárta miatt utoljára) Grellan Rourke (Írország).

A kétnapos programot, azaz a tudományos tanácskozás programját, valamint a regionális ülés napirendjét e beszámolóhoz mellékletként csatoljuk. Az ez alkalommal is jelentősnek mondható részvétel 50-60 fő – bizonyára a helyszínnek, azaz Berlin érdekes megújulásának, megújuló arculatának és műemlékeinek, és most is lehetett szerepe a kapcsolódó tanácskozás meghirdetett témájának: „Közös örökség" is, amely azonos a jövő évi Európai Kulturális örökség Éve témájával.

Az ülést megelőző délutánra is szerveztek már programot: egy sajátos kiállítás megnyitójára invitálták azokat, akik már június 3-án délutánra meg tudtak érkezni.

A megjelenteket a június 4-én, az ülés hivatalos megnyitásakor Jörg Haspel, a Német Nemzeti bizottság elnöke és Grellan Rourke, mint a régiós ICOMOS alelnök köszöntötte. A nagyon sűrűnek ígérkező napirend miatt azonnal megkezdődött a regionális találkozó tanácskozási része.

[1] Legközelebb 2017 decemberében, az ICOMOS 19-ik, (háromévenkénti, azaz tisztújító) közgyűlésével összekapcsolt ADCOM ülés keretében lesz megtartva, Delhiben (India).

[2] Köszönet illeti az őket támogató partnereiket is, elsősorban is az ülésnek otthont is adó (és a záró-fogadást is álló) Német Műemlékvédelmi Alapítványnak).

Az ICOMOS Európai Csoport ülése

1) **Az ülés első aktusaként néhány kiegészítő elemmel elfogadott** (mellékelt) **napirend sorrendjében** haladva, röviden összefoglalva, az ülés során a következőket tárgyaltuk meg:

2) **Az előző** (Athénban megtartott) **ülés emlékeztetőjének az elfogadása**. Az emlékezetőt egyhangúlag elfogadtuk.

3) **Az Európai Kulturális Örökség Éve 2018 kezdeményezés kapcsán**

- G. ROURKE beszámolt bizonyos előkészületekről, amelyekre európai szervezőkkel együttműködésben került sor; igazán konkrétumokról még nem eshetett szó, bármennyire is előrehaladott az idő a jövő évi kezdéshez viszonyítva…
- B. SELFSLAGH (Belgium) az előző évben létrehozott „Reflection Groupe" – Előkészítő Csoport nevében csatlakozott ez előtte szólóhoz, általában is foglalkozva az EU és az ICOMOS kapcsolatával.
- az European Heritage Alliance-ban továbbra is Sarah VAN ROMPAEY (Belgium) képviseli az ICOMOS-t, ő nem volt jelen, lényegében csak megköszöntük neki távollétében ezt a képviseletet
- Az Európai Örökség / European Heritage Label témakörében B. SELFSLAGH tartott rövid ismertetést.

Konklúzióként megállapítható, hogy a 2018-ik évi program(ok) kialakulása még igencsak korai fázisában van, az ICOMOS EU-Csoport minden esetre igyekszik aktív szereplője lenni a jövő évi eseményeknek.

4) **Az Európai Alapok finanszírozási mechanizmusával kapcsolatosan** az örökségi értékek megőrzése, integrált szemléletű bekapcsolása érdekében a korábban az ICOMOS Bulgária részéről felvetett aggályok (a versenyeztetés, elszámolás, stb. szempontjai között nem kapott helyet a szakmaiság, illetve amit a Magyar ICOMOS is felvetett, a"kétlépcsős" pályázati-támogatási rendszer, előkészítő és megvalósítási fázisokkal) nyomán az alelnök, G. ROURKE az általa az EU illetékes Bizottságának írt levelére nem kapott még választ. Talán várható mégis, hogy lesz valamiféle reflexió a felvetésre.

5) **Az Europa Nostra szervezettel való együttműködés** továbbra is zavartalan, eredményes – számolt be az ebben az ügyben az ICOMOS-t képviselő Claus-Peter ECHTER (Németország), a másik képviselőnk, Margareta EHRSTRÖM (Finnország) nevében is.

6) **Az ICOMOS „többnyelvűsége" témájában**, bár az már korábban is elő-előbukkant, főleg a spanyol nyelv munkanyelvvé tételét szorgalmazók részéről, a korábbinál erőteljesebb és határozottabb álláspontot ismertetettek Dominique SCHNEIDER (Franciaország) és Kirsti KOVANEN (az ICOMOS főtitkára, Finnország). Elsősorban a francia-angol kettősség fenntartása, „vissza-erősítése" a téma, a további nyelvek használata pedig a finanszírozási lehetőségek függvényében lehetséges, de nem lesz kötelezővé téve (még egy jó darabig egyetlen harmadik nyelv sem, illetve nem lesz egynyelvűség (angol), sem csere (a francia helyett más nyelv) bevezetve.

7) **A világörökségi helyszínek megelőző monitorozása témakörben** Jörg HASPEL ismertette a német ICOMOS által vállalt szerepet, amelynek az a lényege, hogy a világörökségi helyszíneket a nemzeti bizottság tagjai rendszeresen monitorozzák, meghatározott szempontok szerint, és előre jelzik az észlelt anomáliákat, folyamatokat. Remélhető, hogy erről bővebb anyagot is fogunk kapni, áttekinthető esetleg példaként is alkalmazható részletekkel.

Ez alatt a napirendi pont alatt esett szó a Megelőző Örökségi Hatástanulmány témájáról is, amelyről Isabelle PALMI (Franciaország) beszélt. Valójában akkor van értelme hatástanulmányt készíteni, ha az megelőzi a beavatkozást, hiszen utólag már inkább csak hatásvizsgálat, hatáselemzés – és esetleg korrekciós javaslatok megfogalmazása – lehetséges.

8) **Verespatak – Rosia Montana – Alburnus Maior helyzetjelentés** a kedvező fejleményekről, arról, hogy a helyszínt Románia benyújtotta a jelölést a Világörökségi Listájára. Irina IAMANDESCU (Románia) vetített összefoglalójában reményét fejezte ki, hogy a jelölés eredményes lesz, bár azt is sejttette, hogy a Gold Corporation még mindig jelen van a háttérben.

9) A **Fenntartható Fejlődési Célok** (Sustainable Development Goals[3]) témájában a CIVVIH elnöke, egyben a Görög Nemzeti Bizottság alelnöke, Sofia AVGERINOU-KOLONIA tartott rövid beszámolót, érthető módón elsősorban az „isztambuli folymatra" utalva, amely az ICOMOS részvétel kerete. Ugyancsak ő beszélt az Új Városi Cselekvési Tervről (New Urban Agenda) is, egyelőre kevés konkrétummal.

10) **Korábbi témáink állásáról beszámolók:**

- a Nemzetközi titkárság részéről a főigazgató, Marie-Laure LAVENIR (Franciaország) írásos összefoglalót küldött (ld. a mellékletben, a napirendi pontok után);
- az ICOMOS rekonstrukciós tanácskozásáról Toshiyouki KONO (ICOMOS alelnök, Japán), mint témafelelős beszámolója csak említést nyert, részletes bemutatására nem került sor – az ICOMOS honlapján található információ róla;
- a Fiatal Szakemberek" (Young Professionals) témakörben (témafelelős. Gideon KOREN, Izrael) újabb információ nem hangzott el;
- Az Ipari örökség Munkacsoport felmérésének eredményére „még visszatérünk";
- A belgiumi „műtárgyrendőrségi csoport" megszüntetése kapcsán küldött iCOMOS levél nyomán nem történt változás

11) **A Delhi Közgyűlésen esedékes választások kapcsán** elhangzott, hogy G. ROURKE nem jelölteti magát újra európai alelnöki minőségben, csupán a Vezetőség tagjaként, szükség lenne erős európai alelnök jelöltre. Mi azért lobbyztunk – várhatóan eredménnyel, hogy Bogusław SZMYGIN (Lengyel ICOMOS elnök) legyen az alelnökjelölt, továbbá támogattuk-szerveztük Jörg HASPEL és az új olasz ICOMOS elnök, Pietro LAUREANO Vezetőségi tagságát is, mint ahogyan G. ROURKE esetében is[4]. Magyar részről ez alkalommal nem próbáltunk jelöltet állítani, viszont megfontolandó, hogy következő választásig mindenképpen „fel kell építeni" legalább egy erős magyar jelöltet, és legalább a vezetőségi tagságra jelölni is kell – erre jelenleg is már Nagy Gergelynek van a legjobb esélye.

12) **A „Közös méltóságunk – emberi jogon alapuló örökségvédelem"** (Human Right Based Approach) témakörben Marianne KNUTSEN (Norvégia) rövid tájékoztatást adott az általuk szervezendő pilot-kurzusokról.

13) **A „természeti és kulturális örökség tematikus utak" kapcsán** Kirsti KOVANEN adott rövid tájékoztatást – erről az IUCN által szervezett 2016-os rendezvényről és a kibontakozás előtt álló kezdeményezésről[5].

14) **A jövő évi, 2018-as évközi Európa Csoport ülésre** a Finn ICOMOS Nemzeti Bizottság meghívását tolmácsolta ugyancsak Kirsti KOVANEN, amit közfelkiáltással (taps) és köszönettel elfogadtunk.

15) Egyebek témakörben – idő hiányában is – érdemi megbeszélésre nem került sor.

[3] Az ENSz, illetve a HABITAT III által elfogadott dokumentumokról van szó

[4] Támogattuk továbbá Toshiyouki Kono alelnöki és Peter Philips főtitkári jelölését is). Szó esett továbbá Riin Alatalu (Észtország) vezetőségi tagsági jelöltségének a támogatásáról is, ez még írásban nem történt meg.

[5] A kezdeményezésről bővebben: http://www.icomos.org/en/178-english-categories/news/5760-icomos-iucn-partner-on-nature-culture-journey-at-the-world-conservation-congress-2016

Szakmai tudományos tanácskozás

A mellékletben látható programot szigorúan követte a tanácskozás, amelyre a Berlini Fal Emlékhely újabb látogatóközpontjában került sor. Néhány hosszabb (de nem hosszú) téma-felvezető előadást és számos rövid, „Pecha-Kucha" referátumot (rövid, sok kép, kevés szöveg) hallhattunk, a **Shared Heritage: Border Areas- Encounter Areas / Neighbourhood Conflicts and Neighbourhood Cooperations in Europe**, azaz a **„Közös örökség: határzónák-találkozási zónák / szomszédsági konfliktusok, szomszédsági együttműködések Európában"** témájában.
A sokféle és sokfelé szerteágazó előadások[6] (köztük volt Veöreös Andrásnak soproni témájú prezentációja is) részletes ismertetésére itt nem vállalkozhatunk, várhatóan készül majd valamiféle összefoglaló, rövid kiadvány is, bár erre nézve határozott információt nem kaptunk.

Tanulmányi látogatások

A rendezvény mindkét napjának délutáni programja helyszínek meglátogatása volt, csaknem teljes egészében teljesítve az előre kiadott programban előirányzottakat. Szakmai vezetéssel először bejártuk a berlini modernizmus világörökségi helyszínét, az egyik ilyen lakótelepet a Lópatkó- Lakótelepet (Hufeisensiedlung), Bruno TAUT (és kollégái) egyik fő művét, és azon belül számos érdekes részletet ismerhettünk meg (ld. program). Ezt követően a „Kémek Hídja", illetve a Glienicke Bridge és környéke, az egykori hatalmas Porosz palota- és kertkomplexum (egy részének) a meglátogatása, a német újraegyesítés utáni világörökségi helyszínné válása volt a látogatás témája, és ebben a keretben volt az esti fogadás is. Az egész valóban nagyon tartalmas és érdekes volt.

A második napon, a szakmai tanácskozásnak helyt adó látogató-központból indulva a Berlini Fal maradványainak, bemutatásának kihívásaival és eredményeivel ismerkedhettünk meg, három, erősen eltérő rész-helyszínt is megtekintve, avatott vezetéssel: Prof. Dr. Axel KLAUSMEIER, a Berlini Fal Alapítvány igazgatója vezetésével. Az egész rémséges történet kibontakozott és mintegy átélhető – ilyen értelemben jelentős és eredményes a munka, amit e tárgyban végeztek és végeznek a német kollégák.
A tanulmányi séta tervezett befejező részét – a szovjet hősi emlékmű megtekintését és a helyzet megbeszélését viszont végül, időszűkében elhagytuk, azaz elmaradt a program időbeli csúszása miatt.

Végezetül

Ahogyan azt illik és jogos, az ülés végén mindenki mindenkinek mindent nagyon megköszönt, különös tekintettel a rendezőikre: a Német ICOMOS-ra és támogatóira. Igazán jól és tartalmasan megszervezték, az ellátás is rendben volt (a szendvicsek szintéjéig jutottunk el a tanácskozás helyszínén), az első napon fogadással oldották meg a kötetlen, kollegiális hangulat kibontakozását.
Eredményes és hasznos volt a program, és abban az aktív magyar részvétel – elsősorban Veöreös Andris előadás – is. Jelentős kortes-munkát is kifejtettünk a közelgő ICOMOS tisztújításra való tekintettel, ahogyan azt korábban Nagy Gergely tiszteletbeli elnökünk részéről (akit nagyon sokan nagy szeretettel üdvözöltek) a többiek is megszokhatták.
Köszönet az itthoniaknak: a Titkárságunknak (Keller Annamária és Béres-Pakulár Ibolya) és Támogatóinknak (NKA) a részvételünk lehetőségéért, a jó előkészítésnek köszönhető zavartalan utazásért.

Veöreös András, főtitkár – Fejérdy Tamás, elnök

A mellékletként jelölt programok (angolul):

[6] Köztük volt egy Európai Parlamenti Képviselő, Michael Cramer előadása „Along the Iron Curtain Trail – my idea for a European heritage and tourism project" című előadása is, mutatva a (zöld) politikus érdeklődését és aktív részvételét is.

International Council on Monuments and Sites
Conseil International des Monuments et des Sites
Deutsches Nationalkomitee e.V.

STIFTUNG BERLINER MAUER

EUROPEAN CULTURAL HERITAGE YEAR 2018
SHARING HERITAGE

Europe Group Meeting
2017 Berlin, June 03 – 05

Programme

Saturday, June 03 – arrival of participants

Afternoon 16:00 – 18:00- optional visit:

Exhibition on the Architecture of Asmara, the capital of Eritrea
(see attached flyer)
Meeting Point: 15:00 at Motel One Spittelmarkt, in the hotel foyer,
alternatively: 16:00 at Charitéplatz 1, 10117 Berlin-Mitte

Sunday, June 04 – German UNESCO World Heritage Day

Morning (09:00 – 13:00):

ICOMOS Europe Group working session
Venue: Nicolaihaus, Brüderstraße 13, 10178 Berlin

13:00 – 14:00 Lunch Break

Afternoon (14:00 - 20:30): Bus Excursion and Evening Reception

World Heritage Sites in Berlin, departure 14:00:
Berlin Modernism Housing Estates / Hufeisensiedlung Berlin-Britz and *Prussian Palaces and Parks of Potsdam and Berlin / Glienicke*

14:30 arrival in Britz, Fritz Reuter Allee Walking tour through the residential area of the Hufeisensiedlung Britz (Horseshoe Estate): outside staircase – central green space with pond – terraced houses complex Hüsung – Paster Behrens Straße

15:15 Visit of the rentable historic model house "Tautes Heim" (Taut's Home - http://www.tautes-heim.de/en/) / Gielower Straße – guided by the owners Katrin Lesser and Ben Buschfeld

16:00 continuation of the walking tour through the Hufeisensiedlung – Fritz Reuter Allee / Parchimer Allee

16:15 Visit of the Info-Station with a café and an exhibition unit in the multi storey Horseshoe building (Fritz Reuter Allee), run by the "Association of the Friends and Supporters of the Horseshoe Estate" http://www.hufeisensiedlung.info/

17:00 departure by bus from the Hufeisensiedlung

18:00 arrival at Glienicke Bridge / Bridge of Spies, brief walking tour of the Prussian palaces and gardens in Glienicke (including the hunting lodge and park of Glienicke)

19:00 Evening Reception by the President of the German National Committee of Monument Protection (DNK)

20:30 return by bus to the city centre of Berlin

Monday, June 05

Morning 09:00 – 13:00:

Scientific Symposium: Preparing the European Cultural Heritage Year (ECHY) 2018

Venue: Berlin Wall Memorial – Visitor Centre, Bernauer Str. 119
http://www.stiftung-berliner-mauer.de/en/

"Sharing Heritage: Border Areas – Encounter Areas / Neighbourhood Conflicts and Neighbourhood Co-operations in Europe"

09:00 Welcome and greetings (30 min)

Greeting of the participants and speakers

- Grellan Rourke, Vice-President of ICOMOS and Speaker of the ICOMOS Europe Group
- Prof. Dr. Axel Klausmeier, Director of the Berlin Wall Foundation and host

9:30 Thematic Block 1 (90 min): *Sharing Europe's Cold War Heritage – the Iron Curtain from the Berlin Wall to the Green Belt Europe*

- Axel Klausmeier, Berlin Wall Memorial (keynote speaker): The Berlin Wall and the Iron Curtain – from a Death Strip to a Memorial Landscape and to a European Heritage Label Network

- Barbara Engels, German Federal Agency for Nature Conservation/ Bundesamt für Naturschutz (keynote speaker): The Iron Curtain and Green Belt Europe – a Multinational World Heritage Studies

Short Presentations / Pecha Kucha

- Hans Peter Jeschke: From the Fertö / Neusiedlersee Cultural Landscape to the European Cultural Landscape of the Iron Curtain
- Michael Falser: Conceptualizing Trans-Border Landscapes in a Global Perspective
- Peter Waldhäusl: The Network of Boundaries and its Monuments (Boundary Marks - Boundary Stones)
- Sergey Gorbatenko: Sharing Heritage in the Baltic Region and North-West of Russia

Closing Remarks:

- Michael Cramer, MEP: Along the Iron Curtain Trail – my idea for a European heritage and tourism project

11:00 – 11:30 Coffee Break

11:30 Thematic Block 2 (90 min.): *Sharing the Heritage of War and Peace in Neighbouring European Countries*

- Boguslaw Szmygin, ICOMOS Poland (keynote speaker): Border Regions and Cross Border Activities in / from Poland

- Waltraud Kofler-Engl, Department of Heritage Preservation South Tyrol (keynote speaker): Front Lines and Cooperation Lines – the Heritage of War in the Euroregion Tyrol - Alto Adige – Trentino

Short Presentations / Pecha Kucha

- Irit Amit Cohen: Conservation of Encounter Rural Space - the Case of Agricultural Cooperative Settlements and Open Space in Israel
- Drazen Arbutina: Croatian Heritage of Borders – Conflicting Narratives but Shared Pain
- T. Adamic and M. Stokin: The Walk of Peace from the Alps to the Adriatic Sea
- Andras Veöreös: The Historical City Center of Sopron after the Population Exchange
- Claus-Peter Echter: The Strasbourg Neustadt
- Irmela Spelsberg: French-German-Polish Shared Heritage

13:00 – 14:00 Lunch Break

Afternoon (14:00 – 19:00): Visit and Excursion

14:00 Visit of the Berlin Wall Memorial, incl. the Wall Monument with the Window of Remembrance, the Documentation Centre, the open-air exhibition with the memorial ground, the Chapel of Reconciliation and archeological windows showing former layers of the border fortifications and historical traces of the city that were destroyed by the Wall; potentially if time permits the exhibition "Border Stations and Ghost Stations in Divided Berlin" in the Nordbahnhof station could be included

15:30 Departure Guided Bus Tour
Monuments and Sites of the Berlin Wall / Berlin Green Belt and of the Iron Curtain

16:00 Topography of Nazi-Terror / Berlin Wall Monument (front wall) Niederkirchner Straße: walk through the dark heritage site

16:30 departure by bus

17:00 Berlin Wall section and mural paintings "East Side Gallery": walking tour

17:30 departure by bus

18:00 Watch Tower Schlesischer Busch and visit of the sentry path of the GDR border troops on the roof of the Art Factory Am Flutgraben

Evening: Free time in Berlin (to return to the Hotel take 265 bus line)

Europe Group Meeting / Réunion Groupe Europe
Berlin, Sunday 4th. June 2017 (09.00 – 13.00) / Berlin, 4 juin 2017 (09h00 – 13h00)
Nicolai Haus, Brüderstraße 13, 10178 Berlin

Draft A G E N D A
Ordre du jour Provisoire

1. 09.00-09.05 Adoption of AGENDA
   Approbation du projet de l'ordre du jour
2. 09.05-09.10 Minutes of meeting in Istanbul
   Approbation du procès-verbal de la réunion d'Istanbul
3. 09.10-09.55 EYCH 2018 (Grellan D. Rourke & Others)
   EYCH 2018 (Grellan D. Rourke et Autres)

   Reflection Group - EU & Cultural Heritage (Bénédice Selfslagh)
   Groupe de Reflexion - L'UE et le patrimoine culturel (Bénédicte Selfslagh)

   European Heritage Alliance (Report from Sara Van Rompaey)
   Alliance du patrimoine européen (Rapport de Sara Van Rompaey)

   European Heritage Label (Bénédicte Selfslagh)
   Label du Patrimoine européen (Bénédicte Selfslagh)
4. 09.55-10.05 ERDF Funding concerns: response to our formal letter (Grellan D. Rourke)
   FEDER Situation du financement: réponse à notre lettre officielle (Grellan D. Rourke)
5. 10.05-10.15 Europe Nostra (Claus-Peter Echter & Margarethe Ehrstrom)
   Europa Nostra (Claus-Peter Echter et Margarethe Ehrstrom)
6. 10.15-10.45 Multilingualism (Dominique Schneider & Kirsti Kovanen)
   Multilinguisme (Dominique Schneider et Kirsti Kovanen)
7. 10.45-11.10 Preventive/Proactive Monitoring of World Heritage (Jörg Haspel)
   Monitoring préventif / proactif du patrimoine mondial (Jörg Haspel)

   Upstream Heritage Impact Assessment (Isabelle Palmi)
   Étude d'impact du patrimonial en amont (Isabelle Palmi)
8. 11.10-11.25 Rosia Montana – recent Mission update and discussion (Irina Iamandescu)
   Rosia Montana - mise à jour et discussion de la mission récente (Irina Iamandescu)
9. 11.25-11.40 ICOMOS Activities on Sustainable Development Goals (Sofia Avgerinou-Kolonia)
   Activités ICOMOS sur les objectifs du développement durable (Sofia Avgerinou-Kolonia)
   New Urban Agenda (Sofia Avgerinou-Kolonia)
   Nouvel Agenda Urbain (Sofia Avgerinou-Kolonia)

10.11.40-12.05 Various Updates / Mises à jour diverses:

Secretariat (Marie-Laure Lavenir)
Secretariat (Marie-Laure Lavenir)

Reconstruction (Toshi Kono Report)
Reconstruction (Toshi Kono Report)

Young Professionals (Gideon Koren Report)
Jeunes professionnels (Gideon Koren Report)

Industrial Heritage Working Group Survey
Sondage sur le groupe de travail Patrimoine industriel

Update on closure of the Federal Police Art Crime Unit in Belgium (Teresa Patrício)
Mise à jour sur la fermeture de l'unité Art de la Police fédérale en Belgique (Teresa Patrício)

11.12.05-12.20 Elections at the 19th. General Assembly in Delhi
Élections à la 19e Assemblée générale à Delhi

12.12.20-12.30 Our Common Dignity & Pilot Course (Marianne Knutsen)
'Notre Dignité Commune' et le cours pilote (Marianne Knutsen)

13.12.30-12.40 Nature Culture Journey (Kirsti Kovanen)
Parcours Nature Culture (Kirsti Kovanen)

14.12.40-12.50 Europe Group Meeting 2018 – Proposal of ICOMOS Finland (Margaretha Ehrstrom)
Réunion du groupe Europe 2018 - Proposition de l'ICOMOS Finlande (Margaretha Ehrstrom)

15.12.50-13.00 Any Other Business
Autres affaires

Report from the ICOMOS DG, Marie-Laure Lavenir

1/ First, I am very sorry that neither myself not Gaia are able to attend this very important meeting. Especially in the perspective of EYCH2018 for which the Secretariat wants to provide as much support as it can.

2/ General information

- the work on NCs' annual reports is underway. You have access to all individual reports and the synthesis report will be soon available.
- ICOMOS International annual report will be soon available as well in French and English.
- the Secretariat is working hard on the preparation of the GA in Delhi. One specific point to mention is the Culture-Nature Journey, which will be organized with IUCN as part of the symposium. It will be a continuation of the Journey started in Hawai'i last year (IUCN GA).
- the membership database is being currently rebuilt (the provider of the current one has filed for bankrupcty, which means no more maintenance!). It will be an administrative database and mainly a tool to manage membership fees and cards. It should also facilitate the communication with members or groups of members. Should be operational for the renewal of 2018 membership.
- We draw your attention to the Guidance on Post Trauma Recovery and Reconstruction of WH properties, which is now online in French, English, Arabic and Spanish. This document (still provisional) will be presented at the WH Committee in Krakow in July.
- We want to say a special word to thank Sofia and Ege Yildirim for their incredible energy, contribution and involvement respectively as Chair of the SDG Task Force and SDG Focal Point. They are doing a great work, which is so important to reinforce ICOMOS activity/visibility in this field.
- We are very happy to have again a well-functioning ICOMOS Russian Committee and that we want to thank the new team for its cooperation.
- Following the problems some NC's had with their websites, we will provide them with updated templates that should be easy for them to implement. We will provide 2 templates:
  - a JOOMLA template for those who have their site on JOOMLA
  - a WORDPRESS template for those who are on WORDPRESS or want to go to WORDPRESS and leave JOOMLA.

  We will be able to provide them once the new membership database is ready ie just after the summer (September probably).

3/ In connection with EYCH2018

- ICOMOS has been selected as one of the 30 'stakeholders' working with EU on the preparation of the year. So has ISCEC (Luigi Fusco) so you can say there are 2 ICOMOS hats.
- It would be useful for us to have a designated EYCH2018 Focal point per NC. Could help us when we have to share information, to ask for inputs, etc.
- We would like to create a dedicated EYCH2018 page (or section) on our website. Perhaps a small group (2 or 3 people) in charge of 'feeding' us with the relevant information would be useful. The Focal Points would inform us of what is happening in their country but we would need more global ICOMOS information too. The Secretariat can help to design the section and will put the information on line but we cannot really do the editorial work (we do it only an international level and it is already more than we can manage!)

Marie-Laure Lavenir

MEGEMLÉKEZÉS

DR. ÖRSI KÁROLY 80. SZÜLETÉSNAPJA ALKALMÁBÓL

2017. május 10-én lett volna Örsi Károly, vagy, ahogy legtöbben hívtuk Karcsi, 80 éves. Sajnos nem érte meg az ünneplést, mert már több mint két éve eltávozott közülünk, hirtelen, mindenki nagy meglepetésére. Szinte utolsó pillanatig tele volt tervekkel, dolgozott, járta az országot, adta tanácsait.
Karcsi életművét már többször méltattuk, most csak a legfontosabbat szeretném kiemelni: a magyarországi műemléki kertvédelem megalapozását. Az első olyan szakember volt, aki felismerte, hogy a történeti kertek ügyét a műemlékvédelem keretein belül kell megszervezni. Ezeknek a kerteknek az első számbavétele, a kutatás, a tervezés, és nem utolsó sorban megóvásuk megszervezése az ő nevéhez kötődik. Kutatásai, cikkei, a több száz kertterv készítése mellett folyamatosan járta az országot, - és fantasztikus gyakorlati ismeretekről téve tanúságot - , a helyszínen is kiváló tanácsokat adott. Az önálló kertépítészeti osztály létrehozása is az ő nevéhez kötődik.
Május 10-én a FUGÁ-ban egy ünnepi Örök-Zöld-Klub rendezvény keretei között emlékeztünk meg róla. Nagy örömünkre a sok régi kolléga, tanítvány mellett, Felesége és Lányai, családjaik is részt vettek a megemlékezésen. A meghívott egykori pályatársak beszéltek Karcsiról. A megmosolyogtató, vicces történetek mellett elsősorban szakmai érdemeire téve a hangsúlyt.

Szikra Éva

„A Jövő Városa" Díjat vehette át Vízy László Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzatától, az elismerést Szentgyörgyvölgyi Péter polgármester adta át a Belvárosi Fesztivál nyitóünnepségén, 2017. május 26-án.

A kiírás szerint a „Jövő Városáért Díj" azon kerületi polgárok részére adható, akik a városrész megújulása érdekében jelentős innovatív munkát végeznek, adományozására évente egyszer, legfeljebb 3 személy vagy közösség részére a Belvárosi Fesztivál alkalmával kerül sor. 2017-ben e díjjal Vízy László műemlékvédő, szakíró, építész, helytörténész munkásságát ismerték el.

Vízy László 1978-tól az Építési és Közlekedési Egyetem elvégzése után ügyintézőként kezdett dolgozni a Budapest Főváros V. kerületi Tanács építésügyi hatóságán. Később dolgozott a Fővárosi főpolgármesteri hivatal Műemléki, illetve Települési értékvédelmi Ügyosztályán, az Országos Műemlékvédelmi Hivatalban, mint műemléki felügyelő, mindemellett pedig 1995-től Belváros-Lipótváros polgármesteri városfejlesztési tanácsadójaként is tevékenykedett. Ma nyugdíjas műemléki felügyelő. Mintegy kétszáz szakcikk szerzője, többek közt a kerületi Belváros és a Városunk című lapokban. A sajtóban megjelent írásai mellett számtalan előadást, értekezést tartott a műemlékvédelem és helytörténet témakörében.
Vízy László életművében a helytörténeti, műemlékvédelmi szakmai kutató és gyűjtőmunkája szervesen összeforrt az ismeretek átadásának, terjesztésének közvetítésével a lakosság széles rétegei számára, amely munkásságot Belváros-Lipótváros Önkormányzatának testülete egyhangúan méltónak talál a Jövő Városa díj odaítélésére.

A Díjhoz ezúton is gratulálunk !

ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei
Szerkesztőség: H-1113 Budapest, Daróczi út 1-3
Telefon: +36/1/2254966
E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu
Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága
Felelős kiadó: Dr. Fejérdy Tamás DLA
Szerkesztő: Keller Annamária
HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)
HU ISSN 2062-4972 (Online)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság egyéni és jogi tagságával járó előnyök:
- informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb. az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ számos múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata